

Vsebinska: Volimo za sebe. Danes podaja ljudska oblast samo eno obljubo. Predvolilna zborovanja. Drobne novice. Tržaški kmetje med nami. Ustvarja se nov lik žene. Žene in 27. oktober. Gospodstvo. Mauthausen. Dopisi. Dedijer in njegova jablana.

CENA 2 din — Mesečno 8 din

Leto I. - Štev. 28

GLASILO OKROŽNEGA ODBORA OF CELJE - IZHAJA VSAKO SOBOTO

Celje, 19. oktobra 1946

Kovač Stane:

Volimo za sebe

Po težkih letih trpljenja slovenski narod, v svobodni Jugoslaviji zopet sam odloča o svoji usodi. Tokrat odloča zares narod sam, njegovo ljudstvo, brez botrstva tistih, ki so nekoč ljudstvo izkoriščali in zaradi koritarskih interesov niso hoteli, da bi bili svobodni narod in svobodno ljudstvo. Prvič v naši zgodovini volimo naš slovenski parlament, ki je največje potrdilo naše resnične svobode in velike zmage nad fašizmom, nad vsemi tistimi, ki so leta 1941 pisali smrtno obsodbo slovenskemu narodu in njegovemu ljudstvu in vsem jugoslovanskim in slovanskim narodom. Volitve so, ker prvič volimo svojo lastno ustavodajno skupščino, veliko zgodovinsko dejanje, ki zahteva od nas, da ga pravilno razumemo in da storimo vse, da bodo volitve velika manifestacija naše svobode in vredne pravice, da mi, svobodno kot narodna celota, samostojno odločamo o najvišjem organu oblasti, ki je znak lastne državnosti in suverenosti.

Volitve v slovensko ustavodajno skupščino pomenijo, da smo mi svobodni in enakopraven narod v družbi vseh jugoslovanskih narodov in da je federacija Jugoslavije do kraja izgrajena, kakor to določa naša zvezna ustava. V volitvah se izraža naša popolna narodna enakopravnost in bratstvo med jugoslovanskimi narodi, ki ni samo na papirju temveč tudi v dejanju potrjeno v izgradnji lastnih republik vseh jugoslovanskih narodov.

Izvolitev ustavodajne skupščine, kakor bomo imenovali slovenski parlament, dokler ne sklene ustave, je izgradnja naše lastne slovenske republike. Sami bomo sklenili ustavo in sami bomo izdajali svoje lastne slovenske zakone v soglasju z našo zvezno ustavo in zveznimi zakoni. Kot samostojne republike bomo tvorili vsi jugoslovanski narodi močno državno enoto, zgrajeno na osnovi bratstva, enotnosti in enakopravnosti.

Vse to pomeni veličastno zmago nad fašizmom, nad vso krivico, ki jo je prinesla tuja okupacija nemških in italijanskih fašistov. To pomeni zmago nad zločini uničevanja človeka, njegovega mirnega življenja in ropanja našega narodnega in lastnega gospodarstva, ki smo ga doživljali v množičnem ubijanju, v borbah in požiganju naših domov in često tudi živih ljudi. Ne bili bi yerni izročilom naših padlih borec, talcev in vseh, ki so pregnani iz domovine, umirali od lakote v taboriščih in zaporih, bili sežgani v krematorijih, zato, ker so imeli po fašističnem pojmovanju en sam greh; ta, da so bili Slovenci in Slovani.

In danes ko tuja propaganda še pozikuje kolebati omahlivce in ljudi brez hrbenice v vero v to, kar smo ustvarili v boju, po potokih prelite krvi za svobodo in boljše življenje, je ena sama ugotovitev, da so to tuji interesi, da je to pohlep po lepi in bogati zemlji, ki jo hočejo izkoriščati; in kdor jim naseda, brede v narodno izdajstvo in kliče nazaj čase, ki se jih naše ljudstvo samo z grozo spominja. Zgodovina je že do kraja obsodila tiste, ki so izdali svoj narod; za nje ni mesta sredi med nami, zato morajo biti tujci, katerim naše ljudstvo brez pravične kazni in odgovornosti za njih dejanja ne more odpustiti.

Vsebinska naše svobode je še globlja: naša politična enotnost je enotnost delovnega ljudstva in njegove oblasti. Spremenili so se časi izkoriščanja, špekulantstva nad ljudmi, predvsem izkoriščanja kmeta in delavca, v čase oblasti delavnega ljudstva in ustvarjanje močne ljudske skupnosti, ki obnav-

Danes podaja ljudska oblast samo eno obljubo - da bo že doslej dosežene uspehe še povečala

Teško je bilo za časa bivše Jugoslavije izposlovati kak znatnejši kredit za izvedbo javnih del. Le pri volitvah so obljubljali poslanci, in to kar vsi od kraja, da bodo v Beogradu izposlovali kredit za gradnjo te in one prepotrebne ceste, šole, za regulacijo reke, za gradnjo mostu itd. To je bilo samo nekaj tednov — teh obljub, na dan volitev pa so se tudi te nehale, dokler se niso pri naslednjih volitvah zopet oborožili z njimi.

V novi Jugoslaviji je stvar popolnoma drugačna. Niti leto in pol še ni preteklo od osvoboditve, odkar imamo ljudsko oblast in že polaga našemu ljudstvu obračun svojega dela, svojih uspehov, ki niso majhni. Danes ni treba nobenemu kandidatu razmišljati, s kakim volilnim šlagerjem, s kakim argumentom bi stopil pred volilce. On lahko pokaže na uspehe, dosežene v teh mesecih z delom in pomočjo vsega ljudstva.

znaša skoro 20 odstotkov več kot pred vojno, tako da krijejo skoro vse domače potrebe.

V letu 1945 je ljudska oblast razdelila med potrošnike 5096 vagonov

moke in testenin, okupatorske oblasti pa so razdelile v letu 1944 samo 1018 vagonov, to je 20 odstotkov. Leta 1946 pa je bilo razdeljeno med potrošnike 7519 vagonov moke in testenin.

Gradnja in modernizacija naših cest

Ceste so bile vsa predvojna leta akuten problem, ki ga bivše protiljudske oblasti niso marale in niso mogle rešiti. Naša ljudska oblast pa je že v prvem letu nakazala visoke kredite za popravilo in modernizacijo cest, kakor tudi za gradnjo mostov. Tako je bilo odobreno v našem okrožju za popravilo ceste Lesično-Bistrica v okraju Šmarje 100.000 din, za popravilo okrajne ceste Laško-Rečica 200.000 din, za popravilo krajevne ceste St. Jurij—St. Jakob sto tisoč dinarjev, za popravilo ceste Solčava—Plesnik 100.000 dinarjev, za nadaljevanje gradnje ceste Zavodnja—Sv. Vid—Crna 450.000 din. Poleg tega je bilo odobreno za gradnjo mostov v našem okrožju: za gradnjo betonskega mostu čez Boljsko v Kaplji 1,200.000 din, za gradnjo mostu čez isto reko v Grajski vasi in preko Savinje v St. Petru 5,700.000 din, za gradnjo mostu preko Savinje v Nazarjih 2,400.000 din, za gradnjo

mostu preko iste reke v Letušu din 1,600.000.

Veliki krediti so odobreni tudi za gradnjo cest in mostov v drugih okrožjih, kakor tudi za republiške in zvezne ceste. V teku je modernizacija ceste Ljubljana—Ježica, za kar je odobreno 41,000.000 din, za modernizacijo Ljubljana—Planina pa 60 milijonov dinarjev.

Celotni krediti, namenjeni za gradnjo novih cest, za rekonstrukcijo že obstoječih, za gradnjo mostov, za pripravo kamnolomov, ki jih je odobrila vlada LR Slovenije za leto 1945-46, znašajo 354,492.877 din.

Znan je pregovor našega kmečkega ljudstva, ki pravi: »Dobre ceste in dobre strehe, dober gospodar, slabe ceste, slab gospodar.« Naša ljudska oblast se zaveda, da so dobre ceste velikega gospodarskega pomena. To velja zlasti za razvoj turizma, od katerega pričakuje naše gospodarstvo velike koristi.

Kaj je bilo narejeno po osvobojenju za elektrifikacijo Slovenije

V stari Jugoslaviji je bilo od leta 1918 do 1938, to je v dvajsetih letih, investiranih za elektrifikacijo 70 milijonov dinarjev.

Po osvobojenju, torej v enem samem letu, pa je že naša ljudska oblast investirala za elektrifikacijo Slovenije nad 66 milijonov dinarjev, torej skoraj toliko kot bivša Jugoslavija v vseh dvajsetih letih.

V prejšnjih dvajsetih letih bivše Jugoslavije je bilo v Sloveniji zgrajenih toliko električnih central, da se je povečala električna energija za sedem odstotkov.

Sedaj pa imamo že v gradnji električne centrale, ki bodo povečale električno energijo za 35 odstotkov.

Leta 1938 je bivša Jugoslavija investirala sorazmerno še največ za elektrifikacijo Slovenije. Zgradila je 57 km daljnovodov, omrežja v dolžini 149 km in 16 transformatorskih

postaj. V tem letu so proizvedle električne centrale v Sloveniji 295 milijonov kwh.

V teku letošnjega leta pa bo dograjeno daljnovodov v dolžini 184 km, omrežja v dolžini 361 km in 44 transformatorskih postaj. Naše električne centrale pa so proizvedle od 1. avgusta 1945 do 31. julija 1946 410 kwh.

Tako pride že v prvem letu po osvoboditvi povprečno na vsakega prebivalca 340 kwh, medtem ko je bila povprečna poraba toka na prebivalca v Sloveniji leta 1938 245 kwh.

Iz gornjih podatkov je razvidno, kako se zaveda naša ljudska oblast velikega pomena elektrifikacije podeželja. Elektrifikacija se bo izvajala še naprej, dokler ne bo elektrificirana zadnja vas. Tudi v tem je velika pomoč, ki jo nudi naša ljudska oblast podeželju, našemu kmetu.

Ustvariti dobro organizacijo preskrbe je bila ena najnujnejših nalog po osvoboditvi

Preskrba prebivalstva je bil največji problem, ki je stal pred našo ljudsko oblastjo po osvoboditvi in še nekaj mesecev za tem. Toda mesec za mesecem je šlo boljše. Tako je bilo v letošnjih mesecih razdeljeno že 47 odstotkov več krušne moke in zakuh kot lansko leto. Precej živil pa je letos že v prosti prodaji.

Lani je naša ljudska oblast uvozila

v Slovenijo 250 odstotkov žita in mlevskih izdelkov več kot prej okupatorske oblasti na leto. Letos se je uvoz žit še povečal za 25 odstotkov.

Danes izdelajo naše tovarne 221,4 odstotkov testenin, medtem ko so jih ob okupaciji izdelale samo eden in eno tretjino odstotka od tega, kar se jih izdelala danes.

Zmogljivost mlinov v Sloveniji

uspehe, našo svobodo in da glasuje za to, da se nikdar več ne povrnejo časi suženjstva in trpljenja.

Volitve 27. oktobra morajo biti naša velika zmaga svobode in naše srečne bodočnosti.

Ko smotrno organizira našo trgovino, znižuje ljudska oblast cene industrijskih izdelkov

Čim boljše in čim cenejše razdeljevanje blaga je temeljna naloga naše trgovine v novi Jugoslaviji. V predvojni Jugoslaviji je bil ves smoter trgovine čim večji dobiček. Naša ljudska oblast pa stremi za tem, da se iz razdeljevanja blaga odpravijo vsi nepotrebni stroški, ki podražujejo blago. Čim manj posrednikov, tem bolj se poceni blago. Pred to vojno je bilo v Sloveniji 388 veletrgovskih podjetij, danes jih dela samo devet in še ta so vsa v državnih rokah. Blago naj prihaja iz tovarne do konsumenta po možnosti samo skozi roke enega posrednika.

Kako se na ta način blago poceni, vidimo iz naslednje primerjave. V stari Jugoslaviji so veletrgovci, tako zvani grosisti, zaračunavali 5 do 15 odstotkov zasluzka, v mnogih primerih pa tudi po 50 do 100 odstotkov. Naša državna grosistična podjetja pa delajo s 3 do 5 odstotnim zasluzkom.

NAVOD nadomešča 109 predvojnih grosistov in ima letno preko 2 milijarde dinarjev prometa. Zasluzek je znižal od 6 na 3,5 odstotkov. Pred vojno je bil zasluzek za predmete, to je za živila, 10 do 15 odstotkov in več. Z znižanjem režijskih stroškov je prihranil NAVOD potrošnikom 50 milijonov dinarjev.

USTEKS, državna veletrgovina z usnjem in tekstilijami, je znižal odstotek zasluzka pri predmetih, ki jih razdeljuje, na 3 odstotke. Pred vojno so grosisti zaslužili pri teh predmetih po 12 do 15 in tudi več odstotkov. Z znižanjem zasluzka so se ti predmeti že pocenili, tako da je prihranjeno

potrošnikom 30 milijonov dinarjev letno.

Pri predmetih, ki jih razdeljuje »Železnina«, državno trgovsko podjetje za razdeljevanje železnega, steklenege in gradbenega materiala, nadomešča 18 predvojnih grosistov in je zaradi tega lahko znižal zasluzek od 10 na 3 odstotke.

Pri predmetih, ki jih daje v promet državno trgovsko podjetje PAPIR PROMET, je bil predvojni zasluzek 17 odstotkov, sedaj pa znaša 3,5 odstotka in še vedno pada.

KURIVOPROMET opravlja posel 8 predvojnih veletrgovin in je znižal zasluzek pri premoju od 6 na 3 odstotke, pri drvah od 10 na 7 odstotkov.

Državno trgovsko podjetje SADJE nadomešča 45 predvojnih grosistov. Kljub lahko pokvarljivemu blagu je znižalo zasluzek, s katerim krije predvsem svojo režijo, od 15 na 5 odstotkov.

Zasluzek v trgovini z železnino na drobno je znašal leta 1939 35 odstotkov, v maju 1945 je znašal 25 odstotkov, septembra 1946 pa samo 3 odstotke.

To so samo nekateri rezultati prizadevanj naše ljudske oblasti, ki si prizadeva za čim znatnejše znižanje cen industrijskih izdelkov s tem, da izločuje vse one posrednike, ki niso nujno potrebni, in izpopolnjuje organizacijo naše trgovine tako, da bodo prihajali izdelki iz tovarn naravnost do detajlista, kjer jih bo nabavljala potrošnik.

Bližajo se volitve v prvi slovenski parlament

S hitrimi koraki se bliža veliki dan za vse Slovence, 27. oktober 1946. — Med aktivisti je živahna razgibanost v pripravah za volitve v prvo slovensko ustavodajno ljudsko skupščino. Dobro se zavedajo pomena teh volitev, ko slovenski človek prvič v svoji zgodovini svobodno gradi in ustvarja svojo lastno državno, svojo lastno usodo. Poveljod na sestankih se vršijo manifestacije naši ljudski oblasti in prvič zares svobodni Sloveniji kot samostojni republiki v okviru Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Tovariši, kdo ne bi bil ponosen na ta veliki dan, kdo bi se ga ne veselil, ko bo s kroglico v roki pokazal vsemu svetu, da Slovenec ni več hlapec tuje gospode, ampak se je v štiriletni borbi spremenil v samostojnega gospodarja svoje zemlje in da je za vedno odvrnil jarem tujih in domačih izkoriščevalcev.

Kljub vsemu prizadevanju nasprotnikov naše ljudske oblasti bo naša slovensko delovno ljudstvo visoko dvignilo prapor zmage in se polnoštevilno udeležilo volitev in s tem pokazalo vsemu svetu svojo popolno zrelost, da stoji kot en mož na braniku svoje domovine in da bo čuvalo

svoje pravice, katerih branitelj je naš veliki Slovenec, tovariš Edvard Kardelj, ki se ravno te dni tako odločno bori za dosego istih.

Povedal bi vsem onim, ki še morda vedno dvomijo v naš uspeh in v našega resničnega prijatelja Sovjetsko zvezo, bodite pravični in pošteni in priznajte veliko borbo Sovjetske zveze, ki se nesebično bori za človečanske pravice vseh zatiranih malih narodov, kar se je dejansko tudi pokazalo v njeni veliki domovinski vojni, kar se izkazuje tudi danes na mirovni konferenci v Parizu. Tam, kjer danes upravlja SZ, vladata red in mir, tam pa, kjer vladajo zapadni zavezniki, pa so pokolji in nemiri na dnevnem redu.

Da-li vi, ki še vedno dvomite v naš uspeh, vidite, kako naš tovariš Kardelj dokumentarno in brez strahu razkrinkuje svetovne reakcionarne sile, ki na njegove neizpodbitne dokaze samo še molčijo.

V zahvalo za veliko borbo tovariša Kardelja bomo vsi pošteni Slovenci, združeni v Osvobodilni fronti, na dan volitev dali priznanje borbi naših velikih ljudi s tem, da se bomo polnoštevilno udeležili volitev, ki so za nas zgodovinskega pomena.

Maršal Tito o stališču Jugoslovske vlade glede vprašanj Koroske in Celovca

Maršal Tito je 14. oktobra sprejel dva ameriška novinarja, ki sta maršalu podala več vprašanj. Med drugim sta ga vprašala, kakšno je stališče Jugoslovske vlade o vprašanju Koroske in Celovca. Maršal Tito je odgovoril:

Stališče naše vlade glede naših zahtev do Avstrije, t. j. glede poprave meje v onih predelih, ki so naseljena s populacijo jugoslovskega prebivalstva, je absolutno trdno. Mi bomo te zahteve stavili na mirovni konferenci za Avstrijo.

Pa Jugoslaviji

V Zagrebu so obnovili znano tovarno svinčnikov »Koh i Nor«. Ob tej priliki je bilo proglašeno sedem udarnikov.

V Beogradu se je pričela obravnava proti komandnemu osebju in stražarjem nemških taborišč za jugoslovske ujetnike v Norveški. V teh taboriščih je izgubilo na najbolj zverski način življenje tisoče Jugoslovanov.

V Beli Krajini je bila zgrajena prva tvornica. Ta tvornica, namenjena za predelavo sadja, bo predelala cca 100 vagonov sadja v letni sezoni. Nekateri delavci so delali tudi po 28 do 36 ur neprekinjeno pri gradnji. Tvornica je velikega gospodarskega pomena za vso Belo Krajino in še za nekatere predele kočevskega okraja.

V Banatu so kmetje oddali že 70 odst. sončnic letošnjega pridelka. Za prihodnji posev sončnic bodo kmetje pripravili zemljo že to jesen.

Iz Beograda je odpotovala v Pariz delegacija ESZDN Jugoslavije, da prisotuje na konferenci, ki jo je sklical Izvršni biro svetovne sindikalne organizacije.

Beograd bo dobil moderno pekarno. V ta namen je bil odobren kredit 30 milijonov dinarjev.

Tovarna za dušik v Rušah je dosegla predvojno proizvodnjo. Karbida, ki ga izdeluje ta tovarna, je dovolj in je že v prosti prodaji.

Razstavo državnega poljedelskega posestva v Vršču je ogledalo 12.000 ljudi.

Za hidrotehnična dela v beograjskem okrožju je odobrilo ministristvo za gradnjo LR Srbije nad 6 milijonov dinarjev.

Bosna in Hercegovina obnavlja ceste. Da bi čimprej omogočili promet, je vlada LR Bosne in Hercegovine odobrila za gradnjo cest in mostov kredit v znesku nad 386 milijonov dinarjev.

Plačevanje davkov v Vojvodini za leto 1945 dobro napreduje. Mesto Pančevo je poravnalo že vse obveznosti. Plačevanje davkov dobiva značaj vseljidskega tekmovanja.

V Beogradu se začne 19. oktobra razstava rudarstva in kovinarstva, ki jo organizira Zvezno ministristvo za rudarstvo. Prikazovala bo, v kakem stanju so bili rudniki po osvoboditvi in kaj vse je bilo storjeno za obnovu in nadaljnji razvoj teh gospodarskih strokov.

V Bosni in Hercegovini so bile zadnje nedelje volitve v Ustavodajno skupščino. Volitve so bile veličastna manifestacija bratstva in edinstva naših narodov ter zmaga Ljudske fronte.

Iz Primorske

Prebivalstvo Goriške odločno odklanja sklepe pariške konference. Po vsej goriški pokrajini so vsak dan zborovanja in manifestacije za slovensko Goričjo. Ljudstvo odločno zavrača sklepe pariške Mirovne konference, ki trgajo prebivalstvu Vipavske doline, Soške doline, Brd, Banjske in Trnovske planote njegovo gospodarsko in kulturno središče Gorico.

V Gorici je bilo zasedanje Mestnega plenuma, kjer je 18.000 udeležencev izglasovala protestno resolucijo proti sklepom pariške konference. Goriško ljudstvo manifestira ob vsaki priliki za Jugoslavijo in v zso odločnostjo odklanja sklepe, ki so bili sprejeti v Parizu.

Fašisti divjajo in požigajo. Tolpe fašistov divjajo po Gorici in napadajo Slovence in druge antifašiste. Aretacije protifašistov se množe. Vdrli so v prostore SIAU-a in jih zažgali. Zvezna vojaška uprava ne pokrene proti temu ničesar, nasprotno ona varuje fašistične tolpe.

Zene odklanjajo protiljudske učitelje. Zene iz kanalskega okraja so sklenile, da ne bodo več pošiljale otrok v šolo, kjer je ZVU nastavlja protiljudske učitelje, ponajveč begunce iz Jugoslavije, potem ko je odpustila protifašistične učitelje skoraj iz vseh šol.

Delavci Vesinove tovarne so imeli predvolivni sestanek

Na predvolivni sestanek, ki se je vršil v četrtek v preteklem tednu, smo se vsi delavci dobro pripravili. Pričakovali smo obisk našega kandidata ministra Leskoveška. Ob njegovem prihodu je naša tovarniška godba zaigrala koračnico, delavci so ga z vzkliki pozdravili. Spremljala sta ga tudi tov. podpolkovnik Stante in kandidat Fedor Gradišnik. Tov. Cimerman jih je v imenu vseh delavcev pozdravil.

Ko je minister Leskovešek stopil pred delavce, so mu delavci vzklikali in ploskali. Tov. minister je delavce pozdravil kot svoje stare tovariše in znance, nato pa jim je spregovoril nekaj besed o volitvah in o sedanjem delu OF:

Naša domovina je pokazala, da je zmožna pod pravim vodstvom zgraditi in obnoviti državo, kakor je malokatera na svetu. Osvobodilna fronta je pod vojno proti fašističnemu osvajačju in ga vodstvom Komunistične partije vodila tudi premagala. Pričela je obnavljati porušeno domovino, skušala je dvigniti uničeno industrijo na tisto višino, ki je potrebna za srečo in obstoj države. OF združuje vse organizacije AFZ, našo mladino, dala je ženi enakopravnost in s tem tudi volilno pravico, kar je velika čast za vsakogar. Zgradila je nove domove, ceste, železnice. Kmetom je znižala davke, uredila je prehrano. Kot primer je povedal stanje na Dunaju, kjer zelo primanjkuje hrane, brezposelnost je velika, ljudstvo je odvisno od kapitalistov, ki skušajo izvlačiti iz premagane dežele vso ljudsko imovino brez ozira na njihovo bedo. Vsega tega pri nas ni. Bližamo se življenju, kakršno je v mirni dobi v pogledu preskrbe in življenja sploh smo že daleč pred drugimi državami. Tudi zunanje politični položaj se je izboljšal. Naša mlada država dobiva s svojim delom, za obnovu vedno večji ugled v svetu. K temu je mnogo pripomogla tudi naša mladina z gradnjo svoje mladinske proge Brčko-Banovići, na katero je pritegnila tudi mladino drugih držav, dala je iniciativo za graditev in obnovu v vseh drugih od vojn prizadetih državah.

OF združuje v sebi vse ljudstvo Jugoslavije razen peščice protivnikov, ki so preje podpirali fašizem ter skušajo sedaj zaman dobiti podporo mednarodne reakcije.

OF nam je dala ljudsko ustavo, v ka-

Rogaška Slatina je sprejela svojega kandidata

Ze nekaj dni je med nami tov. minister Kambič, ki smo ga postavili za kandidata naše volilne enote. Njegova brezpogojna vdanost stvari delovnega ljudstva v težkih letih osvobodilnega boja in njegova brezprimerna požrtvovalnost in delavnost v letih obnove sta razlog, da smo volilci Rogoške Slatine in okolice želeli tovariša Kambiča za našega poslanca.

Ko pa je zdaj prišel tov. Kambič med nas, nas je pridobil s svojo bistro razgledanostjo v političnih in gospodarskih vprašanjih, s svojo osebno skromnostjo in prisrčno dobroto. Ze v četrtek večer je tov. Kambič spregovoril mladini na njenem prvem volivnem sestanku. Mladina si je postavila naloge in sprejela obveze, da bo doprinesla svoj delež k uspehu volitev.

Iz ust mladine in popisanih plakatih

Pa svetu okrog

V Sovjetski onni Nemčije se fašizem ne bo obnovil, je izjavil neki angleški laburistični poslanec.

Nemiri so izbruhnili v španskem Maroku. Francov visoki komisar je podzvel represalije proti domačinom.

Sprejem ustave v Franciji je zadal težek udarec poizkusom reakcije, da bi uvedla fašistično diktaturo.

Japonska vlada je izdala odločbo, da se takoj uporabi zakon proti stvarkam. Ta zakon je naletel na ogorčene proteste pri socialističnih in komunističnih poslancih.

Ameriške čete pomagajo policiji na Južni Koreji dušiti stavkovno gibanje tamošnjega delavstva, ki se bori za svoje pravice. Pri nastopanju ameriških čet je bilo pobitih več delavcev.

V Angliji se vedno bolj veča število onih, ki so nezadovoljni z Bevinovo zunanjo politiko.

teri poudarja enake pravice vseh državljanov. Izvedla je agrarno reformo z geslom »Zemljo tistemu, ki jo obdeluje«. S tem so mali kmetje dobili zemljo, dobili so delo, brezposelnosti ni več, ustvarja se mirno življenje.

Volitve, ki so pred nami, naj pokažejo naše zaupanje v OF in priznanje za njeno delo. Volitve v prvi slovenski parlament, ki se bodo vršile 27. oktobra 1946, nam bodo dale ljudske poslance, naše prave zastopnike, ki bodo z voljo in požrtvovalnostjo delali za ljudstvo.

Vsak Slovenec sedaj v tem novem času dobro ve, zakaj in koga voli, in bo tudi pravilno izpolnil svojo državljansko dolžnost.

Delavci so z odobravanjem pritrdili njegovim besedam in s tem pokazali zaupanje v svojega kandidata.

Za tov. ministrom Leskoveškom je govoril kandidat Gradišnik. Orisal je zunanje politični položaj, pokazal priznanje in ugled, ki ga naša država uživa pri vseh tujih državah po vsem svetu. Razložil je pomen volitev, ter izrazil prepričanje, da bodo vsi delavci volili za kandidate OF, ki edini morejo biti zastopniki ljudstva, ker dobro poznajo njegove skrbi in težave ter hočejo delati zanj, da bi mu čimbolj izboljšali življenjski položaj. To so prve svobodne volitve v slovenski parlament v naši zgodovini.

Tov. podpolkovnik Stante-Skala, ki je povzel besedo za tov. Gradišnikom, je orisal borbo in življenjsko silo naše armade, ki se je porodila v prvem letu vojne. Ona se je pričela takoj boriti proti sovražniku in proti domačim izdajalcem, v začetku s pestmi, kasneje z vpljenim orožjem. Armada se je večala z vstopom novih junaških borcev in kmalu postala enaka armadam drugih držav. S svojim junaštvom si je priborila zmago in svobodo, osnovala novo ljudsko državo, ki je postala danes enakopravna vsem drugim svetovnim državam.

Slovenski parlament, ki bo prvi v zgodovini, bo delal za ljudstvo, za srečo in bodočnost naše domovine. Tov. Stante je s pozdravom »Smrt fašizmu« zaključil sestanek.

Obiskovalci so se potem še dalj časa pogovarjali z delavstvom in se zanimali za njihovo delo in skrbi in težave delavca.

so ljudje zvedeli, da je naš poslanec med nami in veselo so zavihrale zastave s peterokrako zvezdo v sončnem jenskem dnevu 11. oktobra. Ob 16. uri se je napolnila velika kino dvorana. Steklarska godba je pozdravila tov. Kambiča in ustvarila med mladimi in starimi radostno in vendar globoko resno ubranost, ki poraja navdušenje in iskren pogum.

Besede tov. kandidata Kambiča so našle odprta srca in njegovim stvarnim, temeljitim izvajanjem so popolnoma sledile misli njegovih poslušalcev. Le redkokdaj more človek občutiti tako enodušnost, tako skladnost in pripravljenost iti po poti OF z zaupanjem in samozavestjo naprej, kakor smo jo občutili prav ob velikem volivnem zborovanju zadnji petek v Rogoški Slatini.

Glinšek Danica

Franco je še vedno na vladi, kljub žrtvi 25. milijonov življenj, da bi se svet rešil fašizma, — je izjavil Karl Evan na protestnem zborovanju proti Francovemu režimu, ki je bilo nedavno v Oslu.

V Poznanju so imeli kongres za upoznavanje zgodovine Lužiških Srbov. Kongres je sklenil, da lahko Lužiški Srbi ustanovijo na vseučilišču v Poznanju znanstveni svet v cilju študiranja in proučevanja njihove zgodovine.

Lužiško-srbski študenti bodo prišli v Jugoslavijo, da se udeležijo del na graditvi Mladinske proge.

V Budimpešti se je pričel II. Kongres madžarske demokratične mladine.

Okraj Konjice v predvolivnem tekmovanju

Konjiški okraj si je zadal nalogo, da bo v teku predvolivnih priprav zgradil še nedograjeni odsek ceste Črešnjice—Frankolovo.

Predvolivni sestanek Krajevnega medstrokovnega sveta v Šoštanju

V nedeljo 13. oktobra 1946 so se sestali v gostilni Pibernik v Šoštanju odborniki vseh sindikalnih podružnic s področja Krajevnega medstrokovnega sveta v Šoštanju. Glavni namen sestanka je bil poživiti volivno kampanjo. V ta namen nas je obiskal član okrožne sindikalne komisije v Celju tov. Kunej. V svojem govoru nas je opozoril na to, da se večinoma prav ne zavedamo važnosti volitev. Sindikati morajo postati v tem pogledu še mnogo agilnejši. Onemogočiti moramo zavajanje nezavednih. Kolikor je še pravih reakcionarjev, jih lahko tolčemo s tem, da pokažemo na uspehe naše enoletne izgradnje, ki jih vendar lahko že povsod otipamo. V ta namen je treba razviti učinkovito propagando. Vsi naši obrati morajo biti zunaj in znotraj polni pomenbnih izrekov naših vodilnih ljudi. Poedini obrati naj si v tem pogledu napovedo tekmovanje. Se važnejša pa je v tem pogledu tako zvana ustna propaganda od človeka do človeka. To je tudi krasna prilika, da se naš proletariat poveže s polproletariatom in kmetom. Seveda mora človek, ki hoče tako propagando uspešno izvajati, preštudirati govore tov. Kidriča, Marinka, Kardelja, izjavo generalisima Stalina o možnosti nove vojne, znana mu mora biti nova davčna lestvica. V splošnem naj vestno zasleduje vse direktivne članke, ki jih objavlja naše dnevno časopisje, zlasti pa »Ljudska pravica«. Na množične sestanke naj gre vedno več aktivistov, ki naj drug drugega dopolnjujejo. Sicer se nikakor ne bojimo, da pri volitvah ne bi zmagali, saj so naši nasprotniki tako slabi, da še svojih protikandidatov niso mogli postaviti. Vseeno pa imajo te volitve velikanski pomen: biti morajo veličastna manifestacija proti našim še preostalim sovražnikom in nasprotnikom.

Savinjska dolina pred volitvami

V nedeljo 13. oktobra so se v Domu ljudske prosvete v Žalcu zbrali volivci iz vse volivne enote. Na drugem volivnem zborovanju je govoril kandidat tov. Hribar Rudi in njegov namestnik tovariš Albrecht Jože. Poročal je o delu hmeljarske zadruge, ki namerava povečati površino hmeljskih nasadov. Spregovoril je tudi tov. Oblak, oficir JA, ki je primerjal predaprilsko vojsko s sedanjo Jugoslovske armado, ki je najmočnejši čuvar naše svobode.

Tržaški kmetje med nami

V dneh 13. do 15. t. m. je skupina 130 kmetov iz Trsta ter neposredne okolice napravila poučen izlet po Sloveniji. To so kmetje, ki proizvajajo zelenjavo za tržaški trg, vsi iz cone A, kmetje, ki so vzdržali 25 let fašističnega terorja in ki še danes kljubujejo reakcionarnim fašističnim ostankom, oni še danes bijejo boj ne samo za narodnostni, temveč tudi za svoj gospodarski obstoj.

Pri nas so si ogledali najvažnejše kmetijske objekte kot vzorno državno posestvo Žovnek pri Braslovčah, Kmetijsko šolo v Št. Juriju, Vinarsko zadruge v Ptujju in Ormožu, vzorno vrtnarijo v Ormožu, ter razne druge kmetijske objekte v mariborskem in ljubljanskem okrožju. Videli so napredek in skrb ljudske oblasti za izboljšanje kmetijstva in gospodarskega položaja našega kmeta. Divili so se uspehom, ki smo jih pri nas dosegli v tako kratkem času. Vrhunec presenečenja pa so doživeli z lepim sprejemom naših kmetijsko-obdelovalnih zadrug.

Kmetovalci, prodajte že pred zimo odvišen pridelek krompirja

Ker je bila v južnih predelih naše države letina krompirja zaradi suše znatno nižja, bo morala naša republika kriti/gotov del potreb JA po krompirju. Istotako ga bomo morali nekaj nuditi tudi ostalim republikam, ki so ga pridelale premalo za svoje potrebe. Zato apeliramo na naše kmetovalce, da ponudijo ves odvišen pridelek našim zadrugam in Navodu, ki mu ga bodo plačevale po 3 din za kg.

Ministristvo za trgovino in preskrbo daje pridelovalcem posebne ugodnosti in sicer za vsakih 100 kg v zbirnico odanega krompirja 10 kg otrobov in 2 kg soli ter pol kg sladkorja, plačljivo po maksimalnih cenah. Izdaja soli in otrobov se nanaša na količine oddane od vključno 11. t. m. dalje. Pridelovalec lahko dvigne sol takoj, dočim bo prejel otrobe

V diskusiji so člani plenuma dopolnjevali govor tov. Kuneja s svojimi opažanji s terena. Naglasili so, da je treba ljudem ponekod še pravilno razložiti pomen in vsebino ustavne določbe o ločitvi cerkve od države, namen naše agrarne reforme, pobijati razne lažne vesti. Razne govornice in proglose n. pr. volivni proglosi OF, ki so sami na sebi pretežki, moramo na poljubem način raztolmačiti. Zlasti pa je bilo naglašeno, da morajo biti aktivisti res aktivni, večkrat v ofenzivi in ne stalno v defenzivi. Imamo namreč tudi take, ki ožive šele ob napadu sovražnikov ljudstva. Ta naša aktivnost pa tudi po volitvah ne sme prenehati, je pripomnil drug član. Saj so te volitve in priprava nanje samo — res da zelo važen — odsek na naši poti k boljši in srečni bodočnosti.

Da bi vse te naloge lahko uspešno izvršili, se je plenum KMS-a obvezal, da bo vsaka podružnica imela še pred volitvami dva sestanka. Po volitvah pa bomo v drugem še bolj organiziranem sindikalnem tečaju — prvi je bil pravkar zaključen — nabrali novega znanja za še uspešnejše nadaljnje delo. Sklenili smo tudi ustanoviti pod okriljem KMS-a dve knjižnici, eno v Velenju, drugo pa v Šoštanju, za politično in leposlovno literaturo. Tudi za leposlovno, kajti tudi ta danes ni in ne more biti več nepolitična, temveč je poklicana, da igra važno vlogo v naprednem družbenem življenju. Strokovno literaturo pa si bo nabavljala vsaka podružnica zase, za svojo strokovno knjižnico.

Tako se bomo poskušali tudi v Šoštanju in Velenju politično in strokovno izpopolnjevati, na novo pridobljeno znanje čim uspešneje uporabiti in na ta način izpolniti svojo dolžnost pri nadaljnji izgradnji naše domovine.

Večja volilna zborovanja so bila na Vranskem, na Polzeli in v Braslovčah ter v Št. Juriju ob Taboru, ki se jih je ljudstvo udeležilo v velikem številu.

Na vseh volivnih sestankih ljudstvo odobrava našo volivno kampanjo, ki ni kampanja praznih obljub, temveč razlaga našega stvarnega položaja, naših sedanjih in bodočih nalog za še večjo utrditev našega gospodarstva in s tem tudi naše svobode.

garjev v Vrbi pri Žalcu, ki so se izkazali kot pravi pionirji naprednega kmetijstva. Ko jim je tov. predsednik zadruge obrazložil ustroj zadruge in uspehe, ki so jih že v prvem letu svojega delovanja dosegli — saj bo vak delovni član zadruge koncem letošnjega gospodarskega leta lepe tisočake čistega zaslužka dobil, in ko jim je predočil, da bodo k letu pričeli graditi za vsakega zadrugarja lastno hišico s centralno kurjavo in kopalnico, je bilo čuti med množico tržaških kmetov odobravanje. Marsikateremu so se orosile oči, in mnogi so se izrazili, da bi tak način gospodarstva tudi za njihove prilike odgovarjal.

Vsekakor so izletniki odnesli iz naše domovine najlepše vtise, ki jim bodo v bodrilo pri njihovi nadaljni borbi za uresničenje njihovih demokratičnih pravic. Prepričali so se tudi, kako izmišljene so govornice o stanju pri nas, ki jih širi domobranska in ostala protiljudska reakcija med našim ljudstvom v Trstu.

naknadno ali najkasneje do 15. decembra t. l., kar zavisi od mlinske produkcije. Ugodnosti, ki jih imajo pri oddaji krompirja pridelovalci, so zelo velike ter kmetovalcu v korist. Radi tega pozivamo vse pridelovalce krompirja, da nemudoma pristopijo k prostovoljni oddaji, da ne bi prevoz krompirja v naslednjih mesecih morda bil ogrožen zaradi nastopajočega mraza.

Opozarjamo prebivalstvo, da ni nobenih bojazni, da bi nam krompirja primanjkovalo, vsak ima možnosti nabavke krompirja neposredno pri pridelovalcu za svoje potrebe. Za industrijske revirje, posebno pa za rudarske bo oblast skrbela, da se jim dodeli večja količina krompirja.

Posebno pa apeliramo na prebivalstvo, da se pri nakupu drži predpisanih cen, ker vsako preplačevanje ovira redni odkup krompirja.

Sedaj se oblikuje žena novega tipa

Sedaj se oblikuje žena novega tipa, je dejal maršal Tito ženam iz okolice Kranja, ko se je letos poletil mudil pri nas v Sloveniji.

Kaj označuje ženo novega tipa? Ne označuje jo samo dejstvo, da je enakopravna po ustavi. Kajti če bi žene te enakopravnosti dobile v dar, bi se v svojem bistvu nič ne spremenile in bi z enakopravnostjo ne vedele kaj početi. Bistvo nove žene je prav v tem, da si je to enakopravnost priborila s tem, da se je leta 1941. in vsa leta pozneje je žena ustvarjala svoj novi lik, ki ga danes, ko gradimo v naši republiko zadnjostopnjo njene državnosti, iz dneva v dan bolj oblikuje in izpopolnjuje. Ženo novega tipa označuje njena politična razgledanost, njeno zanimanje za politične dogodke vsega sveta, ki tako občutno odmevajo v naši deželi. Ženo novega tipa označuje njena požrtvovalnost v času borbe, ko je zavestno pozabila na sebe in svojo družino, da je lahko sprostila svoje sile za osvoboditve širše družine, za veliko družino vseh jugoslovanskih narodov. Ženo novega tipa označuje tisto navdušenje, s katerim je naša kmetica oddajala svoje priboljške vojski, sama pa je z družino jedla močnik. Označuje jo tisto navdušenje, s katerim je nosila orožje preko blokov; tisto navdušenje, s katerim je delavka v tovarni kvarila stroje, ki so izdelovali dobrite okupatorju. Označuje jo dosledna zvestoba Osvobodilni fronti, ko je v mučilnicah stiskala zobe, da bi ne izdala besedice o svojih sodelavcih, o svojem delu za svobodo. Ta zvestoba je segala do same smrti. To je zvestoba Vide Janežičeve, Malči Belličeve, Francke Župančičeve in nešteto drugih. Ženo novega tipa označuje junaški pogum naše bolničarke, ko se je v najhujši toči bomb in krogel pogoltna za ranjenim borcem, da mu reši življenje ali da reši vsaj truplo, da ga pokoplje s častmi, ki pripadajo junaku. Ženo novega tipa označuje vojaška spretnost naših ženskih vojaških funkcionarjev, kakor so bile Mica Šlandrova, Maruša Sajetova, Gabrovac Milica-Lenka in mnoge druge. Označuje pa jo tudi tista tiha hrabrost, ki jo je pokazala kurirka Lenčka Mrzeljeva, ki je divje skočila v gestapovca, mu iztrgala iz rok dragoceni dokument in se vrnila z njim v valove. Ženo novega tipa označuje tiha vztrajnost naših partizanskih peric, ki so podnevi in ponoči — mnogokrat brez prestopka — v ledeni vodi izpirale okrvavljeno perilo naših borcev, ki so ure in ure daleč prinašale vodo na svojih hrbitih za ljudi, ki so jih prvič srečale v svojem življenju.

Danes žena Jugoslavije vedno bolj izpopolnjuje ta svoj lik, ki ga je ustvarila naša velika vzgojiteljica Ljudska fronta Jugoslavije. Naša žena prejema svojo državljansko vzgojo ob svojem delu, ko sodeluje polnopravno pri vseh delih oblasti. To je najboljši način njene vzgoje, ki ji ga nudi naša ljudska država. Danes je pri nas v Jugoslaviji dotok novih množic žena v produkcijo vedno večji, dotok v vsa javna dela je vedno širši, vedno nove množice žena prihaja na dela, o katerih se jim v stari Jugoslaviji še sanjalo ni. Naša oblast omogoča in podpira ustanavljanje vseh takih ustanov, ki olajšujejo ženi materi sodelovanje v produkciji. Drugače je v drugih državah, ki se s svojo demokracijo že tako dolgo postavljajo. »Naša žena« prinaša v svoji oktobrski številki članek, v katerem je jasno razloženo, kako je z enakopravnostjo žena v »demokratični« Svici. Tam so žensko volilno pravico odklonili in to po dolgi debati, ali je žena telesno in umstveno sploh sposobna zanj. Nekateri so celo dejali, da žena ni za politiko, ker je »predobra« zanj. Proti temu so napredne švicarske žene ostro nastopile, češ, kako je mogoče trditi, da se žena poniža, če se bavi s politikom. Urejanje države je vendar za vsakogar čast, ne pa sramota in ponižanje.

Poglejmo, kakšen je položaj žena v Angliji. Pred kratkim so bili pri nas trije mladinci iz Anglije, ki so prišli z namenom, da si ogledajo novo Jugoslavijo, zlasti graditve proge Brčko-Banovići. Ustavili so se tudi v našem uredništvu in oni so nam povedali, kako je v Angliji, kar se tiče položaja žena. V

času vojne proti Hitlerju so žene množično stopile v produkcijo, ker je bila potreba po delovni sili velika. Vlada je te žene podpirala s tem, da je ustanovljala socialne ustanove, kakor jasli, dečje domove itd., da so se žene lažje posvetile delu v produkciji. Žene so bile tudi vključene v sindikalne organizacije, ki pa so bile dvojne vrste in so še danes. Ena organizacija je vključevala nekvalificirane delavce, druga pa kvalificirane. V obeh, zlasti v organizaciji kvalificiranih delavcev, žene niso imele enakih pravic kot moški. In ravno tako je tudi danes, le s to razliko, da je danes velika večina tistih žena, ki so v času vojne bile v produkciji, zapustila tovarne in so spet le gospodinje in matere. Po vojni je vlada ukinila vse tiste ugodnosti, ki jih je imela delovna žena, ki je delala v tovarni. Zdaj država ne podpira in ne ustanavlja dečjih jasli in podobnih ustanov. Samo žene s fakultetno izobrazbo so ostale na svojih mestih, velika večina drugih pa je svoja delovna mesta zapustila in njihov položaj je občutno slabši od onega v času vojne. Kar se tiče vzgoje angleških žena, so angleški gostje povedali, da izven šole žena ne uživa nobene posebne vzgoje. V Angliji nimajo take organizacije, kot je naša AFZ, ki vzgaja ženo v duhu državljanke vzgoje. Tam imajo po vseh vaseh in večjih krajih nekatere krožke, kjer zbere najbogatejša žena okrog sebe svoje znanke in prijateljice in potem tam živijo in se pogovarjajo o gospodinjskih stvareh itd. Izven doma pa ne sega njihov pogled. Oblast v Angliji stremi za tem, da bi tudi moški vplivali na žene v tem smislu, češ, žena je samo za dom itd. Edino Komunistična partija je napravila v tem pogledu prelom. Začela je žene organizirati in jih vzgajati v novem, resnično demokratičnem duhu. Izdaja tudi ženski list, ki ga kljub temu, da še nima velike naklade, žene željno prebirajo. Reakcionarni elementi poskušajo ženo mamiti z listi, ki vzgajajo ženo v reakcionarnem duhu, kakor so na primer razni »magazini«, ki prinašajo storijske o filmskih divah, o avanturah, ki jih doživljajo lepotice z različnimi lastniki tovarn; seveda doživijo tako kariero samo lepotice. S takim čitvom hoče reakcija v Angliji prepričati, da bi delovna žena Anglije spregledala veliko resnico novega, demokratičnega sveta. Nov tip jugoslovanske žene se odraža prav v tem, da se razvija kulturno, gospodarsko in politično

Naše žene in 27. oktober

Minula so leta suženjstva, trpljenja in zapostavljenosti žena. Že v času narodno osvobodilne borbe so se kot borke, aktivistke, pa tudi kot skrbne matere naših partizanov dvignile na stopnjo enakopravnosti.

Ni bilo lahko doseči tega priznanja, ki pa je bilo pridobljeno z žrtvami. Važnosti te pridobitve se žene v polni meri zavedajo. Svojo pripadnost k OF in hvaležnost do naših oblasti, ki so znale ceniti njih zasluge, so žene dokazale že z udeležbo na volitvah v ustavodajno skupščino FLRJ dne 11. novembra 1945.

Danes pa stojimo pred novim važnim dogodkom, to je pred dnevom, ko si bomo prvič v zgodovini slovenskega naroda izvolili svoj slovenski parlament. Ni torej čuda, da vlada ravno med ženami toliko zanimanja za ta življenjsko važen dan. Kljub delu na polju, ki ga je ravno v tem času največ, je vendar udeležba žena na množičnih sestankih po okrajih zadovoljiva. Vidi se, da žene pravilno pojmujejo, kaj pomeni za izboljšanje življenja trdna ljudska oblast, katero hočejo pri vseh njenih naporih po svojih močeh podpirati.

Enakopravnost v javnem življenju, zaščita matere in otroka ter dviganje duševne ravni žene, to so pridobitve, za katere je vredno zastaviti vse sile. S strnjeno silo in skupnimi napori si bomo z lahkoto ustvarili lepšo in srečnejšo bodočnost vsega slovenskega naroda. Kot povsod, bodo žene tudi na tem polju podprle z vsemi močmi napore OF za čimprejšnjo gospodarski in politični dvig ljudskih množic. Tovarišice, vsak

skupno z vsem svojim ljudstvom, da raste ob naporih naše mlade države za izboljšanje življenjskih pogojev delovnega človeka, da raste ob veličastnih uspehih našega dela.

Naši ženi se iz dneva v dan širi njeno obzorje, s tem postaja tudi drugačna mati in vzgojiteljica svojih otrok, izstopa iz ozkega kroga svoje hiše in zato je v stanju, da tudi svojim otrokom nudi več, kakor je lahko nudila svojemu otroku mati preteklega Jugoslavije. Danes naša žena ne more več nasediti našim sovražnikom, ne more več verjeti, da je v šemo preoblečena špekulantka, ki je za to svojo goljufijo dobro plačana — mati božja, kakor se je to zgodilo v Moravicah, v Kočevskem okraju. Danes naša žena z gnusom obsaja, da so v zagrebški cerkvi križarji ukradli leseno soho, naprtili tatvino našemu delovnemu ljudstvu in da hočejo soho prodajati po koščku kot nekaj, kar je verska dragotina, nekaj, kar je posvečeno zato, ker je bila »ukradena«. Res je bila ukradena, toda kdo jo je ukradel in zakaj jo je ukradel? S tatvino in s prodajanjem delov svetniških podob hočejo naši sovražniki podlo izkoriščati verska čustva naših žena. Toda žene se ne dajo varati, kajti številni procesi so dokaj jasno pokazali, kdo so ti ljudje. Vedo, da to niso le politični sovražniki naše mlade oblasti, temveč da so to navadni tatovi in kriminalci, kar je tako jasno odkril jeseniški proces. In naša žena je po svojem bistvu nova, druga, tudi po tem, da ne dopušča, da bi taki duhovniki trpili s tako vzgojo, nad katero smo me same bile tako bridko razočarane.

Naš najboljši vzgojitelj je Osvobodilna fronta, ki nas je povedla v boj, ko je okupator zasedel našo deželo, ki nas danes vodi v delih obnove in načrtnega gospodarstva, z edinim ciljem, da bo življenje delovnega človeka lepše. Zaupanje žena tistim duhovnikom, ki ne vršijo svojega poklica tako kot treba — je prenehalo. Kajti naše žene dobro ločijo med tistimi, ki so res ljudski duhovniki, in med tistimi, ki v spovednicah pripovedujejo ženam, da je greh, če gredo na volitve, da je sramota, če se žena bavi s politikom, kakor dela to med drugimi tudi župnik in kaplan v Lučah v Savinjski dolini. Odklenkalo je takim duhovnikom, ki iz svojega verskega poklica kujejo nakane proti ljudski oblasti. Odklenkalo zato, ker je žena nove Jugoslavije postala človek, ki misli z lastno pametjo.

glas, ki bo potrdil program OF, bo pomenil skorajšnje uresničenje tega cilja.

Dolžnost vseh onih, ki imajo volilno pravico, je, da se na dan volitev poslužijo te pravice in gredo na volišče. Dokazati moramo reakcij, da nočemo biti nikdar več hlapci katerega koli osvajalca in da si želimo lepših dni v združeni in svobodni Sloveniji, v okviru močne FLRJ.

Kako zdravo misli naš narod in naše žene, naj vam bodo v dokaz naslednji primeri s terena ob priliki množičnih predvolivnih sestankov.

Žene iz Pesjega hočejo tudi na zunaj dati duška svojemu navdušenju in že danes delajo načrte, kako bodo za volitve krasile in odšle skupno z zastavo na volišče.

Za čim prejšnjo in dostojnejšo izvedbo volitev so si žene v Soštanju napovedale tekmovalno, in sicer žene z levega in žene z desnega brega Pake. Istočasno so napovedale tekmovalno ženam Gornjega grada. V Belih vodah so žene soglasno sklenile, da se bodo vse do zadnje udeležile volitev, ker se zavedajo važnosti in pomena volitev.

Nad vse zadovoljivo pa je dejstvo, da je zavednost in aktivnost tako visoko razvita pri naših starejših ženah. Na Sladki gori je 75 let stara ženica prišla na krajevni odbor, da bi se uverila, če je vpisana v volilni imenik. Ko je ugotovila, da ni vpisana, ji je tajnik na vprašanje izjavil, da je prestara, naker je proti temu odločno nastopila in utemeljila, da je enakopravna in odločno zahtevala takojšen vpis v volilni imenik. Žene iz Kozjanskega so izjavile, da bodo šle vse na volišče »Še lani smo šle, pa bi letos ne.«

SOLČAVA BO DOBILA NOVO ŠOLO

Na vseh področjih našega državnega življenja občutimo velik napredek, ki je možen samo v državi, kjer ima v rokah oblast delovno ljudstvo, kjer se vsa proizvodna sredstva v rokah ljudstva, v državi, kjer ni izkoriščevalcev, ki bi od svojih bogastev delili ljudstvu le drobtine.

Danes je ljudstvo gospodar svoje domovine. Zaveda se, da mu je potrebna izobrazba, da bi moglo v istem zaletu, s katerim se je vrglo na obnovo, še dalje graditi svojo domovino in jo gospodarsko dvigniti do takih višin, kakor še nikoli doslej.

Ljudska oblast posveča zato v prvi vrsti vso skrb šolam. Poleg obnavljanja, saj je obnovljenih že lepo število šol, je lahko ljudstvo že v prvem letu po osvoboditvi začelo graditi nove šole, kljub temu, da je bilo potrebno prav v prvem letu ogromno naporov in sredstev, da smo lahko dvignili domovino iz ruševin in dosegli na vseh sektorjih tako zavirljive uspehe.

Tako novo šolsko poslopje se dviga v Solčavi, v okraju Mozirje. Šola je bila tu med vojno docela porušena. Treba je bilo pristopiti k novogradnji. Načrte je izdelalo ministrstvo za gradnje. Predvideti je bilo treba prostore za otroke, ki zaradi oddaljenosti niso mogli redno posecati pouka.

V stari Jugoslaviji so v takih primerih premišljevali leta in leta. Prihajale

in odhajale se drage plačane komisije, k delu pa se ni nikdar pristopilo.

Danes pa je drugače. Ljudstvo je videlo potrebo. Napravljeni so bili načrti in z delom se je pričelo. Ljudska oblast je dala na razpolago vse potrebne kredite. Saj bo za gradnjo šole in njene opreme potrebno čez 4.000.000 din.

V letošnjem letu bo poslopje dograjeno v surovem stanju. Šola bo imela tri učilnice, gospodinjsko kuhinjo, jedilnico, dve spalnice, pomožne prostore, v kletih bodo prirejeni prostori za prhe, slačilnico in drvarnico. Šoli bo dozidan trakt za eno družino in dve samski stanovanji za učiteljstvo. Kuhinja, jedilnica in spalnica bodo služili otrokom, ki zaradi prevelike oddaljenosti niso mogli posecati pouka. Danes pa bodo ti otroci oskrbovani v šoli, kjer bodo lahko posvetili ves čas učenju in tako postali koristni člani ljudske države. Iz tega vidimo veliko skrb naše nove domovine za mladino, ki je bila v času bivše Jugoslavije zapostavljena. Ljudska oblast hoče dati mladini vse možnosti, da se bo lahko učila, kar je že nešteto krat poudaril tov. Tito.

Treba je, da bo imel vsak otrok, četudi iz najbolj oddaljene hrbovske vasi, možnost, da se izobrazi in postane delaven član nove svobodne domovine, ki ne bo več naseljena škodljivcem ljudstva, temveč se bo vključil v delovno skupnost in gradil naš novi, svobodni in srečni dom.

ŽENE Z JOŽEFOVEGA HRIBA se pripravljajo na volitve

9. oktobra smo imele žene iz Jožefovega hriba predvolivni sestanek, katerega se je udeležilo lepo število žena. S tem smo pokazale, da se zavedamo, kakšnega pomena so za nas volitve. Z navdušenjem smo sprejele sklep, da hočemo biti prve na volišču, ker smo lahko ponosne, da smemo tudi me žene izraziti svojo voljo, kar doslej še ni bilo v zgodovini.

Na sestanku nam je tov. sekretarka v lepih vzpodbudnih besedah prikazala delo in napor OF k zgraditvi naše mlade Jugoslavije in pomen volitev. Tov. prosvetarka je v kratkem, a jedrnatem govoru predložila vse trpljenje ljudstva, posebno naša žena v štiriletni borbi. Zetle pa bi bilo, da bi slišale to vse žene, posebno pa tiste, ki kljub vsemu našemu delu in napredku še danes stojijo ob strani in čakajo nečesa, kar pa se ne povrne nikdar več. Zato bomo skrbele vse antifašistke vsega sveta. Če smo se znale boriti za naše pravice, si bomo znale priborjeto tudi ohraniti.

Druga tovarišica aktivistka nam je prečitala pismo svojega 67 letnega stri-

ca iz Amerike, iz katerega veje vsa ljubljena do domovine in do našega ljubljene maršala Tita. Pisal je tudi, kako vsi naši Slovenci v Ameriki zasledujejo potek naše borbe in občudujejo vztrajnost in napore našega ljudstva za obnovo. Omenja tudi nepravilno početje naših zaveznikov na mirovni konferenci in pravi: »Pa ne samo mi Slovenci, tudi Amerikanci sami se zgražajo nad svojimi diplomati. Verjemite, da smo z vami, kakor je z vami ves demokratičen svet. Vztrajajte, ne popuščajte, kajti pravica je na vaši strani!«

Besede starčka, ki živi 30 let v tujini, so nam segle globoko v srce, kajti živo smo občutile, kako smo srečne, da živimo v svobodni Jugoslaviji. Bilo nas je skoraj sram, ko smo pomislile, koliko je še med nami ljudi, ki se ne zavedajo, kaj pomeni beseda svoboda in domovina in vedno godrnjajo. Zato smo sklenile, da se bomo volitev udeležile stodoletno pod geslom: Za Tita, naprej!

Tončka Ribičeva

PREDVOLIVNI SESTANKI v Gornjesavinjski dolini

Kakor v vsej Sloveniji, tako tudi v Gornjesavinjski dolini ljudstvo z zanimanjem spremlja predvolivno kampanjo in se udeležuje sestankov, ki se vršijo v posameznih vaseh. Teh sestankov se udeležujejo tudi kandidati v ustavodajno skupščino.

Na več sestankih je govoril kandidat za Gornjesavinjsko volilno enoto tov. Kovač Stane, ki je v svojih govorih orisal velik pomen volitev v ustavodajno skupščino, ki je volimo prvič v naši zgodovini. Ustavodajna skupščina je velika potrditev naše narodne enakopravnosti, naše suverenosti ter bratstva in enotnosti vseh jugoslovanskih narodov. Svoboda, ki je zrasla iz osvobodilnega boja, moramo pravilno ceniti, zato moramo neprestano vlagati naše napore za še močnejšo in trdnjše izgradnjo naše domovine. V vprašanjih ko gre za našo narodno in državno skupnost ne smemo gledati na še malenkostne težave lokalnega značaja, ločiti moramo znati majhne zadeve od velikih in v vprašanjih kakor so volitve v ustavodajno skupščino podrediti osebnim in lokalnim interesem velikim interesom naše skupnosti. Politika OF je za nas edino pravilna politika, ki ne samo v boju za svobodo, temveč tudi v naši zgradnji v miru vodi naše ljudstvo k sreči in blagostanju. Ljudske politike OF ne morejo zamajati nobena izpodkopa-

vanja naših domačih in tujih sovražnikov. Naš gospodarski dvig in hitra obnova ustvarjata zdrave življenjske pogoje najširšim ljudskim plastem in tisti ki je danes nasproten OF in naši ljudski oblasti, je proti življenjskim interesom našega ljudstva in v stalni nevarnosti, da se zakotani v narodno izdajstvo, ki se hrani iz tujine in tujih interesov.

Zborovanja, na katerih je govoril tov. Kovač Stane, so bila: v Novi Stifiti, kjer so se kmetje in gozdni delavci zanimali tudi za naša tekoča gospodarska vprašanja, v Gornjem Gradu, kjer so volivci postavljali vprašanja: kaka bo naša ustava, ter se zanimali za veliko delo, ki ga opravlja naša delegacija na mirovni konferenci; v Sovkatsu so se kmetje zanimali za vprašanje živinorej, prav tako v St. Janžu; zborovanj v Lučah in Solčavi so se predvsem udeležili okoliški kmetje in gozdarji, ki so se zlasti v Solčavi živo zanimali za vprašanje naše gospodarske politike; živahen je bil tudi sestanek v Smartnem ob Dreti.

Ljudstvo odobrava našo volilno kampanjo, ker ni kampanja obljub in praznih, besedi temveč razlaga našega stvarnega položaja in ugotavljanje naših sedanjih in bodočih nalog, za še večjo utrditev naše največje pridobitve osvobodilnega boja — naše svobode.

GOSPODARSTVO

Kako bomo letošnje zimo krmili živino

Zares nam trda prede — za krmo namreč, letos v tem drugem sušnem letu. Pridelek sena je bil splošno slab. Otave je bilo ponekod manj, drugod prav toliko, na tretjem mestu več kot sena. Proti vzhodu in na jug je suša travnike kar požgala, otava se je sušila na travniku. Na lažjih, peščenih zemljah je bila kosa kar nepotrebna. Redkeje si videl lepo seno in dobro otavo. Letošnje seno v splošnem ni podobno senu iz dobrih let, temveč otavi. Trav je bore malo vmes, rože, skoraj same rože. Divji koren in kumna prevladujeta. Na dva načina smo udarjeni: Seno je slabše in manj ga je, izdatno manj. Hoteli bi vedeti, za koliko manj? To je težko reči, tako zelo različen je pridelek v različnih krajih, na različnih zemljah, v različnih legah. Na splošno — menda se ne bomo preveč motili —: Sena in otave je letos najmanj, ponekod za polovico manj kakor druga leta.

Tudi živine je manj, vsak dan manj. Vendar še vedno več kakor za njo krme. Še vrednih razmerah, kar se krme tiče namreč, pri nas živina ni bila tako krmljena, kakor bi bilo želeli. Imeli smo več živine, kakor smo je mogli dostojno prekrmiti. Marsikje je živina čez zimo stradala in spomladi bi lahko klobuk obesil na njene kolke. Že tedaj smo pokrmiti skoraj vsa slamo in vso koruznico. Krepkih krmil smo krmili bore malo. Poznali smo večinoma otrobe, na vzhodu tudi bučne prge. Pesnih rezancev niso kupovali, le redkeje so krmili lanene tropine, ker so lanu le malo sejali in so seme večinoma imeli za zdravila. Sploh so bila krepka krmila predraga, se niso izplačala.

Zanima nas torej vprašanje, kako naj si kmet pomaga iz zadrege, kako naj si kmet pomaga iz zadrege, kako stoji v hlevu, kako naj pride do krme, ali naj živino odproda in zadrži le toliko, kolikor je lahko prekrmi, ali naj jo prestrada preko zime. To so važna vprašanja, ki gotovo vsakogar zanimajo.

Eno je gotovo: vsa slaba živina in vsa nepotrebna mora iz hleva. In drugo: najpotrebnejša plemenska živina mora ostati pri življenju, pa čeprav se bo morala prestradati preko zime. V tem smo si vsi edini, ni dvoma. Tudi v tem, da mora odvisna žival takoj iz hleva, ne šele tedaj, ko bo začelo krme primanjkovati. Ni potreba, da gre vsa žival iz hleva

pod nož. So kraji pri nas in v državi, kjer je pomanjkanje živine še zelo občutno. Senena stiska bo prav gotovo pravično razporedila živino po republiki in državi, in to je edina njena — recimo — boljša plat.

Prav sedaj nakupujejo od kraja vso prikladno živino za Bosno. Cena je kar ugodna, vsekakor primerna. Kmetovalci radi priženejo na sejem, kajti tudi njim se živina smili, oni sami uvidevajo silno škodo za celotno kmetijstvo, ki bi nastala s klavnjem živine vse vprek. Zaklati je lahko, vzrediti moka. Mnogo tisoč glav živine bo na ta način ostalo pri življenju in se bo samo preselilo iz enega kraja v drug.

Sedaj je čas, da si kmetovalec napravi majhen proračun prehrane živine. Sedaj že ve, koliko krme je

spravil pod streho, približno že tudi pozna ostale vire krme. Če jih še ne pozna, naj jih takoj prouči in razmisli. Odkod bo kril primanjkljaj? Na nakup mrve naj nikar preveč ne računa. Kateri viri mu preostanejo?

Prvič: zelena in kislja krma.

Pravi čas je bil vsakdo opozorjen in vsak razumen kmetovalec je tudi sam vedel, kolikega pomena je v sušnih letih zelena krma, ki jo lahko pridela na njivi potem, ko je spravil žito. Sejal je koruzo, sirek, sudansko travo, vse z namenom, da jo bo zeleno kosil in sproti krmil ali pa posušil ali skisal v silosih. Kjer je setev dobro uspela, bo marsikoga rešila iz zadrege. So pa primeri, da koruzna niti izšla ni, če je pa že ozelenela, pa nikamor naprej ni mogla v rasti. To so pa težki primeri, kjer si kmetovalec mora pomagati z izrednimi ukrepi.

Dalje prihodnjic

Kisanje zelja

Zelje kisajo skoraj v vsaki hiši, vendar nimajo povsod dobrega kislega zelja, zato je prav, če se o tem delu gosposinjje pogovore in pripravijo kar najboljši shranek. Predvsem je potreba pri tem delu veliko snage in čistoče, bodisi pri posodi, kjer zelje kisamo, bodisi tuji pri delu samem.

V velikem kisamo zelje v lesenih čebrih, kadeh in pokonci postavljenih sodih, v malem pa v lončenih ali porcelanastih loncih, pa tudi v nekrushenih emajliranih posodah.

Trde in dobro osnažene zeljne glave zrežemo ali zribamo na zeljnih ribeznih, drobnejše ali debelejše, kakor želimo. V pripravljeno posodo vlagamo zelje v plasteh. Vsako plast primerno solimo in dobro potlačimo. Za 100 kg zelja je treba 2–3 kg soli. Okus zelja izboljšamo z različnimi dodatki in začimbami. Ponekod dodajo poprove, lorberjeve, bezgove in celo grozdne jagode, kumno, gorčično seme, olupljena in na krhlje zrezana jabolka, posebno pa kutine. Vse po okusu in krajevni navadi.

Sol omeha celice, da se lažje izloči pri tlačanju voda, ki stopi pri pravilnem postopanju na površje. Napolnjeno posodo pokrijemo s čistimi zeljnimi listi. Na to položimo dobro omite deske, ki jih obtežimo s kamni, da nastopi nad vloženo zelje zeljnica. Da se zelje ne zapraši ali drugače onesnaži, pokrijemo posode s čistimi platnenimi prtji.

Prehitro kisano zelje nima dobrega okusa. Najbolje se kisa pri 12–18° C. Pri tem naj pokriva zelje zeljnica. Če je ni dovolj, prilijemo potrebno množino mlačne, nekoliko osoljene vode. V treh do šestih tednih je zelje kisano in ga lahko začnemo rabiti. Če ga ne potrebujemo, ga pustimo v miru do uporabe.

Načeto zelje je treba vsaj vsak teden umiti. Tedaj osnažimo posodo nad zeljem z mlačno vodo, kakor tudi deske in kamne. Poberemo vrhno plast zelja in pokrijemo zelje zopet z deskami, obtežimo s kamni, ter pregrnemo s svežim prtom.

Vinsko zelje pripravljajo v nekaterih vinorodnih krajih. Med vlaganjem dodajo na 100 kg zelja 2–3 l vina. To zelje ima poseben vinski okus in je ponekod zelo priljubljeno in čislano.

Sterilizirano kisljo zelje pripravljajo na ta način, da napolnijo pločevinaste pušice s kisljim zeljem in zaprte kuhajo 1–2 uri v vreli vodi. Za vlaganje zelja in druge zelenjave so primerne samo vernirane, t. j. zlato lakirane pušice. Sterilizirano zelje uporabljajo večinoma na ladjah.

Poleg zelja kisamo tudi drugo zelenjavo, pri nas je najbolj poznano kisanje repe. Kisamo pa lahko tudi korenje, kolerabo i. dr.

Da bomo imeli dobre kolone in okusno meso

Bliža se čas domačih kolin. Kot kmečki sin sem mnogokrat videl, kako pripravljajo naši ljudje kolone. Gospodinja se muči skozi vse leto z donajanjem in pripravo hrane, da zredi prašiča, ko pa pozneje skuha kos mesa, mora z žalostjo ugotoviti, da se ji je meso pokvarilo, da ni okusno, ne dosti slano, da nima lepe barve, sploh, da ni dobro. Domača kranjska klobasa, poznana širom sveta kot delikatesa, je le na zunaj klobasa, ko pa jo človek prereže in pokuši, vidi takoj, da je klobasa pokvarjena, da je žarka itd., da z eno besedo sploh ne zasluži imena klobasa. Če pa se človek že vse leto muči s prašiči, naj bodo vsaj dobre kolone nagrada za ves trud. Podajam kratko navodilo, kako si napravimo dobre in okusne kolone in kako si pravilno konserviramo meso. Vse, kar tukaj navajam, sem preizkusil sam in se držim teh navodil že preko 30 let.

Da bo prekajeno meso okusno, mora biti pravilno slano, ne preveč, ker mu to kviri okus, in ne premalo, ker se potem kviri. Mora pa imeti poleg tega lepo rdečo barvo in prijeten vonj.

Ko smo prašiča očistili in oprali ter odvzeli slanino, ga razrežemo oz. razsekamo na posamezne kose. Meso, kolikor ga nameravamo nasoliti in potem prekajati, pustimo, da se popolnoma ohladi, nakar jemljemo kos za kosom in ga dobro nadrgnemo s soljo. Nasoljene kose pa kar polagamo v že pripravljeno in očiščeno kadličko. Soli potrebujemo 3,5 dkg za vsak kg mesa, zato je dobro meso stehtati. Tako ostane meso 3 do 6 dni (če je vreme mrzlo več, če je toplejše manj). V tej soli se meso pripravi, da se razsolica, ki jo bomo pozneje skuhalo, lažje vsrka v meso.

Nato skuhamo razsolico. Vode moramo vzeti toliko, da bo vse meso pokrito z vodo (za 1 prašiča približno 15 l vode). Na vsak liter vode pridenemo 3 dkg soli in na vsakih 10 kg mesa 1 dkg solitra in 2 dkg sladkorja. Sol, soliter in sladkor damo v vodo in isto prekuhamo samo toliko, da prevre. Če ne bi dali v vodo nič soli, bi se zmanjšal odstotek soli pri mesu v kadi in meso bi se skvarilo. Soliter dodamo zaradi tega, da dobi meso lepo rdečo barvo. Ima pa soliter trpek priokus, zato dodamo dvojno množino sladkorja in ta priokus se

izgubi, lepa rdeča barva pa ostane. To prekuhamo in slano vodo pustimo, da se ohladi. Da bo okus mesa boljši, dodamo ohlajeni vodi še sledeče začimbe za vsakih 10 kg mesa: 40 zrn popra, 40 zrn pimenta, 40 zrn brinja, 1 zrno lovorja, 1 lovorjev list, 1 srednjo žličko korijandra in 2 glavi česna.

Zrnate začimbe v možnarju rahlo stolčemo, da se lažje izluščijo. Vse to pomešamo s hladno razsolico in vlijemo na meso v kadi. Če bi bilo premalo vode, dodamo samo 3 dkg soli na vsak liter vode, ohladimo in zlijemo na meso. Vsak teden enkrat preložimo meso tako, da pridejo spodnji kosi na vrh in obratno. Če bi ostalo meso vedno na enem in istem mestu, bi bili spodnji kosi bolj slani kot zgornji.

V tej razsolici ostanejo mali in tanjši kosi vsaj 3 tedne, veliki in debeli kosi po 4 do 5 tednov. To zato, ker napravi meso v razsolici svojevrsten kemičen proces mlečno-kisljevrenja. V tanjših in manjših kosi je proces popreje gotov kot v debelih kosi.

Ko je meso že dosti prekvašeno (po 3 oz. 4 do 5 tednih) operemo vsak posamezni kos v hladni vodi (ne pustiti dolgo v vodi, da se ne zmanjša količina soli), ga navežemo in obesimo, da se meso ocedi in osuši. Meso mora namreč priti suho v dim. Če pride mokro v dim, postane zunanja plast mesa črna in grenka.

Dim naj bo bolj hladen, za dimljenje se pa naj uporabijo samo suha, zdrava bukova drva. Meso namreč konservirajo različni terpeni, ki so v bukovih drvah. Od časa do časa se priloižna žerjavica nekaj vej brinja, meso ima potem mnogo prijetnejši vonj.

Dimi naj se počasi in tako dolgo, da postane meso lepo zlato-rumeno do rdečkasto. Nato obesimo meso na prepah, da se zunanje plasti hitro osuše in tako meso obvarujemo pred prehitro plesnitvijo. Cim je meso na zunaj popolnoma suho, ga lahko obesimo na zrak v shrambo. Male kose običajno itak pojememo še pozimi ali v prvi pomladi, dokler še ni muh. Za večje kose pa napravimo vrečice iz organdija, ki je poceni, zavežemo vsak kos v takšno vrečico in smo potem zaradi muh lahko brez skrbi, ker zaležejo muhe jajčeca le v zareze in razpoke, ki so še vlažne. V vrečice pa muhe ne morejo.

Franc Hribar - Savinjšek:

Mauthausen

(Dalje)

Kač, moj brat Dominik in še mnogi Slovenci so bili določeni v novo komando, tako imenovani Lagerbau. Bila je to velika njiva, posejana s pšenico, v premeru 3 ha. Njiva je bila strmoviseča, ker je sploh vse taborišče na griču. Uprava je sklenila, to zemljišče uporabiti za povečanje taborišča. Govorilo se je, da v kratkem priženo še 30.000 vojni ujetnikov Rusov.

Odsek Lagerbau je bil eden najstrahovitejših. Celo ogromno njivo je bilo treba splanirati in ta viseči svet izravnati v vodoravno ploskev. Uničili so lepo polje in podkopali zeleno pšenico. Računali so pač na ukrajinsko žito. No, bridko bodo še občutili to pustošenje plodne zemlje.

Zaposlili so tu do tisoč ljudi. Na dveh mestih so bile položene tračnice za vozičke (hunte), največ izkopane prsti pa so morali z nositi v ročnih nosilih. Od stalnega dežja je bila njiva vsa razmočena. Pogrezali so se do kolen. Blato je bilo lepljivo, da kar ni hotelo z lopat. Za hrptom vsake male skupine pa je stal kapo s palico in se neutrudno drl »los, los, Bewegung — beweg't's euch verfluchte Kroaten« in tolkel z gorjačo po hrbtih. Za tepenje je bil kapom dobrodošel odlomljen ročaj od lopate. Ni bilo redko, da je kapo komu razbil s kakšnim kolom lobanja. Kri smo videli na vsakem koraku.

Najbolj krvoločan izmed vseh kapov pa je bil oberkapo Žorž. Imel je zverinsko divji obraz. Okrutnež brez srca.

Vsakemu odseku dela so načelovali SS-Komandofirerji, ki pa so se izmenjivali. Za Lagerbau so določili vedno esesovca smrkolina, ki je bil pravi vzor hitlerjevskemu glavorezcu in vzgled vsem stražarjem in kapom, zato se je na tem odseku najbolj pretepal. Naporno delo, pretepanje, slaba hrana in k temu še vedno deževno vreme in zgodnja zima, je pripomoglo, da so naši tovariši na Lagerbau-u začeli umirati na veliko. Največ Slovencev je ugonobil Lagerbau. Tudi Kača je ta odsek izčrpal. Žalostno ga je bilo videti. Prej še tako krepak mož, tu pa je v treh mesecih čisto upadel. Postal je ves rumen in zabuhel v obraz. Vlačil se je ko senca. Nič več ni pripovedoval smešnic. Nazadnje se ga je lotila še griža. Ko je prihajal zvečer od dela, je hlače kar v rokah nosil. V začetku decembra je umrl.

Kača je gotovo poznala vsa Savinjska dolina. Srčno jo je želel še vsaj enkrat videti. Ko smo bili še v »Starem piskru«, nam je včasih pripovedoval zanimive dogodivščine iz svojega življenja. Rojen šaljivec. Kaj je storil ta dobričina nemškimi fašistom, da so ga poslali mučiti in umirati v Mauthausen?

Na isti način kot Kač sto podlegla tudi rudarja Jagodič in Mlakar iz Hrastnika. Ko sta že toliko opešala, da nista mogla delati kot drugi, ju je kapo, češ da sta lenuha, pretepel do nezavesti. Jagodič je ležal v takem stanju celo popolno na mrzli zemlji. Moj brat Dominik in še en

tovariš sta vsega zmrznjenega prinesla zvečer v blok. Se isti večer je za večno zadremal. Odnegli so ga v umivalnico. Tam so ga slekli in oprali. Eden ga je drgnil z metlo, drugi pa z vedrico polival vode nanj. Potem je ležal tam tri dni.

V naši umivalnici so bili na zimo stalno po trije goli okostnjaki. Promet v krematoriju je bil tak, da niso vedeli kam z mrliči. Mi smo bili že čisto otopeni in od prvotne groze smo se navadili gledati te vsakdanje strahote povsem ravnodušno.

Slovenci, zaposleni na Lagerbau-u, so vse bolj umirali. Naposled je uprava taborišča le začela preiskovati vzroke množičnega umiranja Slovencev. Lahko jih je ugotovila. Premestila je preživele na druge odseke. Umiranje naših tovarišev je nekoliko prenehalo.

Novodobni Babilon

V taborišču so bile »zastopane« vse narodnosti Evrope. Tu so bili Rusi, Francozi, Španci, Belgijci, Norvežani, Madžari, Bolgari, Grki, Čehi, Poljaki, Jugoslavlani vseh narodnosti, Rumuni itd. ... Ni bilo razlike ali je katera teh narodnosti v vojnem stanju z Nemčijo ali je iz sate-litske dežele. Mnogo je bilo tudi Židov. Ti pa so bili iz vseh tistih dežel, kamor je stopil nemški osvaja-lni škorenj. Iz tega je očitno razvidno, da so bili protifašisti v vseh deželah Evrope. Hitlerizem se je s tem pač razkrinkal kot imperialistični pobudnik najbrutalnejše vrste.

Po številu smo približno ugotovili le največje skupine. Samih Nemcev

je bilo kakih 1800, Čehov 1500, Poljakov 1500, Špancev 1600, Židov 600, Jugoslovancov 500. Drugih je bilo manjše število. Številčno stanje pa ni bilo nikoli dolgo isto. Spreminjalo se je na hitro, skoraj vsaki dan.

Španci so bili oni borci, ki so se po porazu republike v l. 1939 umaknili v Francijo. Po zlomu te dežele v l. 1940 pa so kot antifašisti bili zajeti ter privedeni sem kot politični kaznjenci. Takrat jih je bilo v Mauthausenu 6000. No, v enem letu so jih temeljito zdecimirali. Med njimi je bil tudi en črnc. Boril se je dve leti v mednarodni brigadi v Španiji. V taborišču so ga esesovci uporabili za svojega strežaja. Obekli so ga v uniformo oficirja bivše jugoslovanske kraljeve garde. Imel sem večkrat priliko govoriti z njim. Za silo je klatil nemščino. Povedal mi je, da je komunist, član KP. Kakor je sovražil fašiste, jim je moral zdaj servirati jedila. Povedal pa je, da pride sam tudi na svoj račun. Bil je simpatičen in lepo razvit fant.

Da bi se lahko sporazumeli s tolikimi različnimi jeziki, so potrebovali razumljivo — tolmače. Tolmači so jim bili nujno potrebni, zato so s temi lepo ravnali.

Dobili so lepšo obleko in tudi »repete«.

Čepice

Omenil sem že, da Slovenci že ob prihodu izjemoma nismo prejeli čepic. To nas je precej prizadelo. Kadar je namreč posijalo sonce, je žgalo prav izdatno. Večina gologlavcev je imelo tedaj zabuhle in otečene glave.

Nekaterim je otekline kar zalila oči. Ta pojav nam je bil povsem neznan. Poučili so nas, da je to od sonca. Tedaj smo si pričeli izdelovati iz papirnatih cementnih vrečic čepice. Izgledali smo kot »mladi vojaki«. Gorje pa tistemu, ki pred vhodom v taborišče te čake ni skrtil za srajco. Dobil jo je z bikovko, da ga je skelilo več dni.

Papirnate čake smo na zimo opustili. Od uprave taborišča nismo prejeli pokrival. Blok personal pa nam je svetoval, naj si jih kupimo. Trgovina, to se pravi barantanje z različnimi predmeti, je razvito v taborišču kot na kakšni črni borzi. Ob nedeljah ali po delu zvečer se je nateplo polno »trgovcev«, ki so ponujali svoje »blago«. Vsi predmeti, kot n. pr. pasovi, čepice, vžigalniki, šali in drugi vsakovrstni predmeti so bili nakradeni iz Efektkamre. Trgovci so bili seveda sami stari »mački«, kriminalci nemške narodnosti. Videč, da nimamo čepic, so nam jih nosili od vseh strani. Cena je bila zelo različna, kakor je pač mogel kdo koga opehariti. Barantali pa nismo z denarjem. Tega smo morali oddati že ob prihodu v taborišče. Edino menjalno sredstvo za nas je bil kruh. Odrtrgovali smo si ga od ust. Dasi ga je bilo za nas daleč premalo, smo bili prisiljeni to delati. Tako smo si s kruhom kupili tudi čepice. Nezaslišano težko je bilo v takšnih okoliščinah oddati kruh za čepico. Saj je bil kruh edina hrana, ki nas je še držal pri življenju. Silno nam je krulilo tiste dni v želodcu, toda glava je le bila zaščitena pred mrazom.

(Dalje prihodnjic)

Ljudska prosveta in kultura

Ali naj bo to ljudska univerza?

V »Domu ljudske prosvete« v Zalcu je bila otvoritev ljudske univerze v Zalcu. Uvodno besedo je spregovoril tov. direktor Godicelj, ki je nakazal delo Ljudske univerze, podal najvažnejše smernice in navedel kratek program iste. Nato je dal besedo tov. prof. Milaču, ki je govoril o »Mirovni konferenci«.

Ker so mirovna konferenca in njeni sklepi za nas Slovence in Jugoslovane življenjske važnosti, zato ne smemo prezreti par važnih dejstev, ki jih tov. predavatelj ni omenil v svojem predavanju:

Predavatelj se ni potrudil prikazati ogromno razliko med versaillo in pariško konferenco. S par besedami je omenil, da na tej konferenci sodeluje med drugimi državami tudi Sovjetska zveza. Z nobeno besedo se ni dotaknil, kaj šele da bi podčrtal, kako veliko zgodovinsko poslanstvo opravlja na tej konferenci Sovjetska zveza, ki brani pravice malih narodov.

Predavatelj je dobro poučen o raznih malenkostih mirovne konference, ki so znane vsakemu povprečnemu bralcu dnevnega časopisa; toda niti z eno besedo ni prikazal težnje in napore anglosaksonskih držav, ki hočejo vsiliti svojo voljo vsem ostalim državam. Dolgo in ostro diskusijo o postopku na mirovni konferenci, je omenil s stavkom, da »je bil na konferenci sprejet kompromis in da se tam uporablja sistem dvotretjinske in običajne večine.«

Poleg natančnega naštevavanja krajev, po katerih potekajo francoska, angleška in ameriška črta, ni bilo slišati niti ene same besede o krivičnosti teh »razmejitvenih« črt, in je vse te črte postavljaj v isto vrsto z jugoslovansko črto, dočim sovjetskega predloga o razmejitvi med Jugoslavijo in Italijo niti ni doletela čast, da bi bil sploh omenjen.

Predavatelj ni imel besede, s katero bi obsodil poizkuse italijanskih imperialistov, ki zahtevajo zase čisto slovenske in hrvatske predele.

Po izjavi, da je Svet štirih zunanjih ministrov pred otvoritvijo pariške mirovne konference sklenil, da avstrijske zahteve po južni Tirolski ne bo predložil v obravnavanje mirovni konferenci, je predavatelj omenil, da so Av-

striji demonstrirali proti temu sklepu. Toda predavatelj ni po drugi strani niti z eno besedo omenil borbe italijansko-slovenskih množic. Ni omenil niti enega samega štrajka, ni omenil, kako postopa okupacijska oblast v Trstu in zoni A, kakor tudi ni omenil surovo nastopanje proti tržaškemu ljudstvu; na drugi strani pa budno negovanje vojnih zločincev vseh vrst in kalibrov, ki so našli v sedanjem Trstu svoj pravi »Eldorado«.

Predavatelj tudi ni v pravi luči prikazal delo naše delegacije v Parizu. Omenil se je le na kratke stavke, da »se naša delegacija bori za naše zahteve« in nič več... Ali res ne zasluži naša delegacija s svojim velikim prizadevanjem več objektivne pozornosti, posebno, ko skozi usta te delegacije govorijo vsi naši narodi, a v prvi vrsti pa padli in še sedaj trpeči Primorci, ki so trpeli zato, da bi se pridružili materi Jugoslaviji!

Vse predavanje je bilo v starem meniju besede precej profesorsko in tudi temu primerno dolgozvečno. Predavatelj se je potrudil pri opisovanju posameznih dogodkov na mirovni konferenci in se pri tem večje sukal kot mačka okoli lonca vrele kaše, ne da bi se dotaknil bistva mirovne konference: ali bodo resnično demokratične države uspelo, da s to mirovno konferenco zagotovijo svetu pravičen, dolgotrajen mir, ali pa bodo slavile zmago reakcionarne imperialistične sile.

Ljudski univerzi Zalec želimo z naslednjim predavanjem več sreče in ne takega moralnega flaska, ki ga je doživelo to predavanje. Želimo, da Ljudska univerza Zalec napiše na svoj prapor geslo: načelnost, ki naj vodi vsakega predavatelja, da bo predaval kot borbena član slovenske skupnosti in da bo v zvezi s tem dosledno razkrinkaval vse one sile, ki skušajo motiti vzpon slovenskega in ostalih jugoslovanskih narodov.

Za konec naj omenimo še to, da se je moški pevski zbor Zalec prav dobro odrezal, ko je za zaključek zapel dve pesmi in s petjem prebudil mnogo poslušalcev, ki so med predavanjem zaspi...

Pevski zbor „Moravski učitelji“ v Celju

V soboto 19. oktobra prispe s popoldanskim vlakom ob pol 4 v Celje znani odlični češki pevski zbor »Moravski učitelji«, ki šteje 65 članov. Gostje so privedli po Jugoslaviji niz odlično uspešnih koncertov in bodo razveselili s svojim nastopom na pevskem koncertu danes zvečer ob pol 20. uri tudi nas Celjane. Pevski koncert se bo vršil v Domu OF (bivši Celjski dom). Bratje Čehi so bili nam Slovencem, kadar koli so prišli med nas, vedno ljubi gostje,

in se po dolgih letih, ko smo se osvobodili eni in drugi jarma istega okupatorja, veselimo zopetnega svidenja z njimi. Večerni koncert bodi slavje vzajemnosti in bratstva dveh težko preizkušenih slovanskih narodov.

Ko prihajate, bratje Čehi, v naše svobodno mesto Celje, Vas prisrčno pozdravljamo in Vam želimo, da bi se v našem mestu počutili kakor bratje med brati! Dobrodošli in pozdravljeni!

NAŠE DELO

Naročnina: letno 80 din, polletno 40 din, mesečno 8 din

Oglasi: vsaka beseda 2 dinarja

M. J. Kalinin:

Vaški dopisnik

S polno pravico moremo reči, da ustvarjajo časopis dopisniki, še posebno pa velja to za podeželski časopis.

Prikazovati življenje vasi, njeno razpoloženje, njeno vsakodnevnost, pokazati, kako živi in za čim teži vaščan, kako reagira na zunanje pojave — to je ena glavnih nalog vsakega podeželskega lista. Toda, kdo more to bolje napraviti kot sam vaščan? Opisovati vas, a ne živeti v njej, temveč samo od strani kot tujec opazovati in razmišljati o njej v prostori mestne redakcije na osnovi dobljenih vtisov — to morejo samo posebno talentirani ljudje.

Navadno sodelavci lista, ki ne poznajo vasi in njenih problemov, dajo — kar je čisto naravno — samo mrtvi material, samo zunanji okvir vasi. Dovolj si je zamisliti tak »opis življenja«, da moremo spoznati ogromno vlogo vaškega dopisnika.

Razumljivo je, da tudi vsak vaščan ne more podati prave slike svoje vasi in njenega življenja. Ali vendar, iz vsakega vaškega dopisa ali pisma se more odražati lik vasi.

V kolikor je pismo neposredno, v kolikor prihaja iz njega glas nepopačene duše ali vzbujene zavesti, toliko več predstavlja ono ljudski dokument, ki ne more biti zamenjan

ali potvoren z nikakim profesionalnim dopisom. Ljudski dokument, to je, pravo in resnično življenje.

Je to življenje lepo ali ne, je-li uglajeno ali grobo, to je druga stvar. Da bi mogli nanj vplivati, moramo priti s kritično ščetko. Da bi si mogli zadati praktične zaključke za delo na vasi, je predvsem potrebno, da poznamo življenje vasi, treba je, da imamo popolno in vsestransko in kar je glavno — neolepšano, resnično sliko tega življenja. Zaradi tega predstavljajo pisma vaščanov in njih »dopisi« za časopis najboljši in najdragocenejši material.

Stavil sem besedo »dopis« v narekovanju brez namere, da ironiziram na račun vaške književniške slabosti. Nasprotno, smatram, da ravno kmet more v pismu pokazati sebe, kakršen je v resnici. Ravno izkušeni »profesionalni« dopisnik, posebno še kot leteči gost v vasi, more napraviti velike napake v gonji za živo književno obliko ali zaradi tega, ker je zastupljen s šablono novinarske tehnike.

V »Sirotniji« čitam večkrat vaška pisma, objavljena brez kakih popravkov. Vse izrazne in slovnične napake in nespretnosti so tiskane v vseh njihovih izvornostih. In jaz priznam, da mi ta pisma nudijo mnogo več, kakor

PIŠEJO NAM

Gospod Strah in njegova bojazen

Prejeli smo ta dopis z Vranskega in ga objavljamo v celoti.

V nedeljo je bilo na Vranskem volivno zborovanje. Kakor marsikje, je bilo tudi na tem zborovanju vmes nekaj ljudi, ki z nejevoljo gledajo napor naše ljudske oblasti in ki pri soncu iščejo z očali s svetilko v roki napake in greške, ki naj bi jih napravila ljudska oblast oziroma Osvobodilna fronta v škodo ljudstva.

No, gospod Strah je kmalu našel tako napako in zgrabil zanjo, kakor pes za kost. Kaj delo protiljudske duhovščine, kaj zločinško početje Stepinca in njegovih pomagačev, to za gospoda Straha ni nikak zločin. Ampak to je zločin, ki ga je naredila ljudska oblast, ko je postavila, da naj se otroci v šoli samo učijo, da jim ni treba moliti pred in po pouku in da ni obveznega verouka v šoli.

Gospod Strah se namreč čuti prizadetega ob uspehih naše ljudske oblasti na gospodarskem polju, kakor tudi ob prizadevanju ljudstva samega, ki si zlasti po zadrugištvu skuša odpomoči iz posledic vojne. V trgu je zadruga in ta ima sedaj že nad 600.000 din mesečnega prometa. Teh 600.000 dinarjev, ki jih Vranščani zakupijo vsak mesec v svoji Zadrugi, že ni malenkost. Ampak, kar je, je, zadruga je tu, ljudstvo si jo je postavilo in nobenemu ne pride na misel, da bi jo opustil. Nasprotno, vsak mesec ima več članov in več prometa. To pa da gospodu Strahu misliti. Njemu namreč ni največ do tega, da bi se, kot toliko njegovih kolegov trgovcev, vrstil med one, ki se z vsemi silami stavijo na razpolago ljudski oblasti in pošteno vrše nalogo preskrbe ljudstva in tako kot privaten sektor naše trgovine doprinašajo svoj znaten delež pri izgradnji nove države.

No, gospod Strah je pograbil za kost,

Mladina iz Zgornje Rečice

Tudi mladina iz Zg. Rečice se je izkazala pri obnovitvenih delih. Delo na kulturno prosvetnem polju ji je bilo otežkočeno, ker je bila šola, edini prostor, ki pride v poštev za prireditve, požgana v času okupacije. Mladina je čutila potrebo po prostoru, kjer bi se lahko združevala in izobraževala. Z vso verno so se lotili prostovoljnega dela, odstranili ruševine ter iz šolskega razreda uredili mladinsko dvorano z odrom, ki po svojem obsegu ustreza temu kraju.

Se preden so končali z delom, so se

ki pa jo je že glodalo toliko drugih, to se pravi, postavil se je v obrambo vere. Kaj bo z našo mladino, če ne bo molila v šoli očenaša, vprašuje gospod Strah. In vendar on dobro ve, da tisti očenaš, ki bi ga mladina molila v šoli, ne bi mladine niti najmanj poboljšal. Šola je delavnica, tu se je treba učiti in dokazano je, da tu mladina navadno nikdar zbrano ne molí. Lahko pa tudi molí, če hoče, če učenci smatrajo potrebno, v glavnem pa naj molijo doma in v cerkvi, ki je izbran prostor za to. Prav tako je z veroukom. Nikjer ni zabranjeno, da ne bi smeli imeti otroci verouka. Če pa je dana na prostovoljno odločitev otrokom oziroma staršem, hočejo posecati verouk ali ne, posebej od ostalih učnih predmetov, je to prednost, ki jo more nuditi samo tako popolna in široko demokratična ustava, kot je ustava FLRJ. Gospod Strah dobro ve, da še ni bilo nikjer v državi zabranjeno, da ne bi smeli posecati otroci verouka, ali da ne bi smeli ljudje v cerkev, on tudi dobro ve, da je naša vlada v Ljubljani že lani, prve mesece po osvoboditvi dala za popravilo cerkva pol-drugi milijon dinarjev, toda on je hotel napraviti taktično potezo. Misli je, da bo s tem potegnil za seboj nekaj nepoučenih ljudi.

Toda... Ljudje pa vedo, da jim hoče ljudska oblast samo dobro, oni vedo, da z ločitvijo cerkve od države vera prav nič ne trpi. Izražali so samo začudenje, kako da se je gospod Strah ravno za vero potegnil, ko ga pa poznajo, da ni nič kaj posebno goreč katoličan.

Gospoda Straha je uneslo, za celih sto osemdeset stopinj ga je uneslo. To se pravi, da je moral z vso to svojo »gorečo« bojaznijo oditi prav skozi ona vrata, skozi katera jo je privlekel. Resnica je resnica, gospod Strah, s hinavščino pa se danes pri nas v novi Jugoslaviji ne pride več daleč.

R. Z. C.

Sv. Jurij ob Taboru se skrbno pripravlja na volitve

Kmetje in delavci iz območja KLO Sv. Jurij ob Taboru smo v času narodno osvobodilne borbe zavestno in izdatno podpirali borbo za resnično svobodo — naše partizane. Vedeli smo v času najhujšega trpljenja človeštva, kaj nam je storiti, zavedamo pa se tudi danes, ko živimo v mirni izgradnji naše porušene domovine, kakšna je naša naloga.

V zadnjem času smo imeli 12 predvolivnih sestankov, kjer nas je tovariš ki nam je govoril, seznanil z različnimi gospodarskimi in političnimi problemi. Zanimal nas je predvsem pomen teh volitev. Saj je tako zvana reakcija, ki pri nas nima nog in si je zato izposodila bergle angloameriške reakcije, sprožila, da so bile volitve 11. novembra

1945 neveljavne in da se morajo vršiti nove pod okriljem Angloameričanov. Na predvolivnih sestankih pa smo se prepričali, da to ni resnica, da so takšne govornice samo čenče protiljudskih elementov. Prepričali smo se, da govorijo takšne neresnice ljudje, ki imajo v glavi še preveč stare soli, katero so jim natrosili v njihove možgane stari jugoslovanski politiki.

Mi vemo sedaj, da volimo prvič v zgodovini svoj slovenski parlament, da bomo izvolili na vsakih 10.000 prebivalcev po enega najboljšega Slovence, kj bo znal najbolje zastopati naše interese v ustavodajni skupščini.

Predvolivni sestanki, katere smo imeli in katerih se je udeležilo od 1202 volivcev 600, so se vršili v vseh vaseh, kjer

pa, če bi bila korigirana z lektorjevim svinčnikom. V teh natisnjenih pismih vidim resničnega prebivalca vasi, kakor da jih je mati rodila, kot pravimo, njegovo resnično duševnost, njegovo sprejemanje pojavov, njegov nivo, celo, z večjo točnostjo, njegov socialni lik, njegove premoženjske razmere in končno, stopnjo njegove iskrenosti in privrženosti. Nikakor nočem reči, da kmet ne more postati ali da ni potrebno, da postane več ali manj stalni dopisnik. Hočem samo poudariti, da bo pravi glas vasi, te ali one grupe, bolje in resničneje odjeknil v pismu, ali — ako želite — v dopisu onega, ki je iz vasi, ki je sam kmet, sam vaški domačin.

Vaška pisma so za nas toliko važnejša, ker so naši listi — razlikujoč se od buržoaznih — poklicani, da postanejo orožje, ki uvaja delavce in kmete v izgradnjo države. S tem, da izrazi svoje mišljenje o pojavih tega ali onega vprašanja državne uprave, ustvarja vaščan vpliv na splošno državno politiko. To, da je Vladimir Ilič posvetil posebno pažnjo dopisom v »Sirotniji«, najbolje potrjuje vlogo vaških pisem kot gotov »barometer« (izraz samega tov. Lenina), ki omogočuje, da se v politiki izognemo nepotrebnim napakam in da z njim vodimo čim pravilnejši in najpopolnejši račun o stvarnosti in o resničnem toku stvari.

Ako pregledamo »Sirotninjo«, po-

sebno zadnji dve leti, se bomo prepričali, kako velik je bil vpliv kmetov preko lista v pretresanju najvažnejših vprašanj naše politike. Dosti je rečeno, da so svoj čas ob priliki obdelave dekreta o davku, posebno še pri agrarni zakonodaji, pisma kmetov, objavljena v »Sirotniji« odigrala zelo važno vlogo. Popolnoma razumem ponos redakcije, da predstavljajo mnoge točke resolucije Vseruskega agrarnega kongresa 1. 1922 (ta kongres se je vršil ravno pred končno obdelavo »Agrarnega zakona«) rezultat dolgotrajne trimesečne diskusije, ki se je vodila v »Sirotniji« in katera je našla svoj živi izraz v debati na kongresu. A največ, iz česar je črpala ta diskusija, so bila pisma iz vasi.

Na posvetovanju vaških dopisnikov »Sirotnije«, kateri sem tudi jaz slučajno prisostvoval, je izrekel Damjan Bjedin zelo slikovito pripombo: »Kmet-dopisnik,« je rekel, »to je naše uho.« K temu se more dodati samo še toliko, da mora biti to uho čim občutljivejše in dovtetnejše za vse tone, ki zvane v vasi — v vaškem življenju. Da pa bi to bilo mogoče, je potrebno, da kmetje, ne samo da čim več čitajo časopise, nego tudi sami pišejo vanje.

Čitatelj bo na koncu knjige našel izvod vaških pisem iz »Sirotnije«, sestavljen kot poročilo za vlado. K tolmačenju tega izvoda daje redakcija nekaj zanimivih pripomb, ki se

pa so hiše v vasi raztresene, pa smo sklenili, da bomo imeli takšne sestanke na več mestih, kot je bilo to v Smilavžu in v Sv. Juriju samemu.

Tudi naše pevsko društvo, ki šteje 60 članov, se zanima za volitve. Povabil so tovariša aktivista, da jim obrazloži pomen volitev. Pred sestankom so zapeli pesem »Soči«, po sestanku pa se je razvila živahna debata.

V soboto 12. oktobra pa smo imeli predvolivni sestank za ves KLO. Udeležilo se ga je okrog 250 volivcev. Na sestanku je govoril tov. Ocvirk, naš kandidat za ustavodajno skupščino. Vsi smo z zanimanjem sledili referatu tov. Košmrlja, ki je govoril o ostankih domače reakcije, o odnosu ljudstva do cerkve in o naših gospodarskih problemih. Tov. Košmrlj, ki je pred kratkim prišel iz Albanije, kamor ga je povabilo albansko ljudstvo, da bi poučeval njihovo mladino, nam je povedal tudi nekaj o življenju albanskega naroda.

S sestankom smo bili zelo zadovoljni, saj smo čuli mnogo koristnega. Voliti gremo vsi, kajti zavedamo se, da nihče ne more živeti sam zase, da nihče ne more obstojati izven OF, okrog katere smo kot eden strnjeni vsi Sentjurčani.

Sklenili smo, da bomo ob voličih okrasili tako, da se volilni odbor ter volivci ne baodo videli iz cvetlic. Napovedali smo tudi tekmovanje sosednji žalski volivni enoti. Tekmovali bomo v tem, kdo bo imel več sestankov in kje bo prišlo več volivcev že dopoldne izvršiti svojo državljansko dolžnost ter kje bo manjši procent abstinence.

Delovni izlet zdravnikov v Ljubno

Po preteku dobrega meseca je sindikat zdravstvenih in socialnih ustanov v Celju ponovil svoj delovni izlet, tokrat v Ljubno v Zg. Savinjski dolini, ki je bila po okupatorju močno prizadeta in je tamonje prebivalstvo potrebno pomoči tudi v zdravstvenem oziru.

V glavnem je bila organizacija izleta izvršena na podlagi izkušenj iz prvega izleta z razliko, da je pri tem izletu sodelovala tudi zdravstvena ekipa zdravišča Topolšica. Ministrstvo za ljudsko zdravje v Ljubljani pa nam je dalo na razpolago dva rentgen-vozova, in sicer enega za rentgen diagnostiko, drugega za zobno ambulanco. Na ta način opremljeni smo v trgu Ljubno uredili zasilno bolnico, ki je imela namen nuditi prebivalstvu brezplačne zdravniške pregledje po zdravniških specialitah in razdeliti za to potrebno zdravila, ki so bila dar Glavnega odbora Rdečega križa Slovenije. Zanimanje za delovni izlet je bilo veliko, saj je prebivalstvo prehitelo iz Mozirja, Gornjega gradu, Radmirja, Luč in še celo iz oddaljene Solčave in Logarske doline.

Tovariši zdravniki in pa pomožne osebe je pokazalo, da pravilno pojmujejo važnost teh delovnih izletov in v svesti si svojega vzvišenega poklica so v napornem delu od ranega jutra do večera izvršili nič manj kot 1312 zdravniških pregledov. Tovariši lekarnarji so pa izdali zdravila na 1400 receptov.

V ta delovni izlet je bila vključena tudi zdravstveno propagandna razstava, katero je obiskalo preko 1100 ljudi. Sodeloval je tudi Okrožni odbor RKS Celje in Okrajni odbor RKS Mozirje.

Tudi drugi delovni izlet je ob nesebičnem delu in sodelovanju vseh merodajnih faktorjev pokazal nad pričakovanjem lep uspeh. Vsem, ki so pripomogli k temu uspehu, iskrena hvala. Naša naloga pa je, da nadaljujemo v tej smeri in popeljemo zdravstvene ekipe v one kraje, ki so odrezani od prometnih žil in nudimo prebivalstvu vso zdravstveno pomoč.

našajo na dopisnike »Sirotnije«. Redakcija piše: pri nas nimamo »vaških dopisnikov« v navadnem smislu te besede, to je one, katere odreja posamezne ustanove. Pri nas so vaščani-dopisniki, ki živijo stalno v vasi in prostovoljno sodelujejo pri časopisu. Dopisniško vezo vzpostavljamo samo z onimi, ki že v svojem prvem pismu redakciji pokažejo, da se živo zanimajo za vprašanja, o katerih govore v pismu in ki so neposredno zainteresirani s temi vprašanji. Redakcija je mišljenja, da vsak kmet, ki kaj vpraša, more biti obenem tudi dopisnik.

Takšno mišljenje smatram za popolnoma pravilno. Kolikor sem se utegnil spoznati s to knjigo, ona ne predstavlja neko specialno poučno navodilo za ozki krog dopisnikov-profesionalistov, ampak ima v vidu vsakega vaščana, ki hoče postati dopisnik. V tem smislu predstavlja knjiga neposredno sliko načina, s pomočjo katerega »Sirotninja« gradi svojo dopisniško mrežo. Teži za tem, da postane list masovna društvena in politična šola za vaščane. Zato je treba, da pri listu sodeluje čim več dopisnikov-vaščanov. V vseh člankih, objavljenih v knjigi, se jasno izraža ta misel.

(»Seoski dopisnik«, Njegova vloga in delo. Zbornik »Nova Moskva, 1924.)

Okrožno ljudsko gledališče v Celju

Dvorana »Metropol«
Začetek sezone 1946-47

Premiera v sredo 23. oktobra 1946 ob 20

» **CELJSKI GROFJE** «

Drama v petih dejanjih
Spisal Bratko Kreft

Ker je v soboto 19. t. m. koncert zbor Moravskih učiteljev, je premiera Celjskih grofov preložena na sredo 23. oktobra. Prva ponovitev bo v četrtek 24. oktobra ob 20. uri. Režira Fedor Gradišnik, ki igra Hermana II.. Scensko godbo je napisal A. Pogačar, dirigent Dušan Sancin. Predprodaja vstopnic v knjigarni K. Goričar, Stanetova ulica.

Sprejem češkega pevskega zbora »Moravski učitelji« se bo vršil pred kolodvorom v soboto ob pol 16. uri. Vabimo celjsko občinstvo k sprejemu, posebno so vabljene osebe, ki govore češki jezik!

Masovni sestanek v Topolščici

10. tega meseca zvečer se je v dvorani gasilskega doma zbrala množica ljudi. Prišli so kmetje, starčki in žene iz okolice, prihitele je mladina, delavci in uslužbenci iz zdravilišča, da se pogovorijo o volitvah.

»Prvič v zgodovini Slovencev bomo volilili svojo ustavodajno skupščino«, je govoril tov. Andrej, ter razlagal pomen današnjih volitev.

Z navdušenjem sprejmejo predlog, ko zvedo, da je kandidat za Topolščico major tov. Sotrič Ilina, njegov namestnik pa Krefl Ivan, kmet iz Dobrolnice.

Volili bomo one, ki so se odzvali klicu ljudstva takrat, ko je fašistična zver tepala naše domove. Ti, ki so v letih borbe spoznali dušo ljudstva, bodo znali zastopati njegove težnje tudi sedaj, ko gre za izgradnjo domovine in procvit gospodarstva.

Tudi gospodarski problemi pridejo na spored pri tem sestanku. Živahno diskutirajo o cenah pridelkov, o davkih, ki so se znatno zmanjšali. Pogovarjajo se o vodovodu za Lom, za katerega je že izdelan načrt. Kmalu ne bo več treba prebivalcem lomskega hriba nositi vode eno uro daleč. Danes jim je odobrena prošnja, katero so nekdanj zamljali dolga leta.

V pozni večerni uri so se razšli ljudje na svoje domove zadovoljnih obrazov in polni navdušenja.

Širite tisk OF!

POPRAVEK:

V zadnji številki je bilo navedeno, da so žene na volilnem zborovanju v Rogoški Slatini očitale tov. Kušiču Karlu, čevljarju v Rogatcu, da je prodajal čevlje po 1000 do 2000 din par. Izjavljamo, da je ta vest neosnovana.

Uredništvo lista »Naše delo«

ŠAH

Kvalifikacijski turnir FD Celja

Šahovska sekcija FD Celja je zaključila dne 11. oktobra svoj kvalifikacijski turnir.

Turnirja se je udeležilo rekordno število igralcev, in sicer 32, kar je dokaz, da šah v Celju zajema množičen razvoj. Igralci so bili razdeljeni v štiri skupine. Igralec, kateri je v svoji skupini dosegel 50% možnih točk, ima pravico igranja v prvenstvenem turnirju za leto 1946-47.

Tehnična zvedba turnirja je bila v večših rokah tov. Lorbeka, ki je svojo nalogo v splošno zadovoljstvo izvršil. Izidi v posameznih skupinah so naslednji:

Skupina A: 1. Mirnik F. 6 točk, 2. Cigoj 5 in pol, 3. Jernejšek 4 in pol, 4. Novak Ig. 4, 5. Debenjak 3 in pol, 6. Cik 3, 7. Presker 1, 8. Hribar R. pol točke. Skupina B: 1.—2. Dr. Kovač in Davidovac 5, 3. Pešec 4, 4. Kompan 3 in pol, 5. Kresnik 1 in pol, 6.—7. Hribar F. in Sumer Hedvika 1 točko.

Skupina C: 1. Krušič J. 5 in pol, 2. Pilko 4, 3. Vučkovič 3 in pol, 4. Zupan 3, 5.—6. Agrež in Likar 2, 7. Urh 1 točko. Skupina D: 1. Kocmur 6 in pol, 2.—3. Silan in Vozlič po 4 in pol, 4. Kastelic 4, 5. Novak A. 3, 6. Bajde 2 in pol, 7. Kokot 2, 8. Konheizer 1 točko.

Turnir za prvenstvo FD Celja se je pričel v torek 15. oktobra in se igra vsak torek in petek v vrtni dvorani hotela Evrope s pričetkom ob 19.30. uri.

Moštveni brzturnir v Šoštanju

V nedeljo 13. oktobra je ob priliki fizikultrunega dne v Šoštanju gostovala šahovska sekcija FD Celja z dvema moštvima na šahovskem brzturnirju. Razen Celjanov se žal te prireditve ni udeležila nobena druga sekcija, čeprav so Šoštanjčani pripravili lepe nagrade.

Izid turnirja je naslednji: 1. mesto FD Celje I. s 15 točkami, 2. mesto FD Celje II. z 10 točkami, 3. mesto FD Šoštanj I. s 7 točkami, 4. mesto FD Šoštanj II. s 4 točkami.

Po turnirju sta skupno člana FD Celja tov. Bukanovski in Lorbek igrala simultanko proti 16 nasprotnikom. Po uri in pol igranja sta dosegla 10 zmag, 6 krat pa sta morala položiti orožje.

NAGRADO

bo odslej podeljevalo uredništvo našega lista za najboljše dopise. V vsaki številki »Našega dela« bo uredniški odbor izbral najboljši dopis, ki bo prišel v poštev za nagrado. Nagradenec bo dobil lepo knjigo. Tovariši dopisniki, velja?

Poziv upnikom in dolžnikom!

Glasov odredbe min. za finance FLRJ VII Br. 15364 z dne 30. okt. 1946 je prešla Celjska posojilnica d. d. v Celju v likvidacijo.

Poziva se vse upnike in dolžnike, da prijavijo svoje terjatve in obveznosti v roku 30 dni po objavi likvidacijskemu odboru, v kolikor tega še niso storili. Likvidacijski odbor Celjske posojilnice d. d. v Celju

Nabavna in prodajna zadruga v Celju

otvarja in razširja nove obrate. V kratkem odpre na novo opremljeno restavracijo »Beli vol« Stanetova ulica šte. 13 V Gaberju pa odpre gostilno, delikateso in sindikalno menzo. Oba obrata bosta nudila gostom ceneno in prvovrstno prehrano ter izbrana domača vina!

Narodnom odboru Celje

Uvatio sam toliko vremena, da vam se unapred zahvalim na vašim uspjesima za izabiranje narodnih vlasti, za izglasovanje skupštine. Sretan sam i radostan što smo dočekali taj najhistoričniji dan naših naroda. Čitajući iz svakodnevne štampe vidio sam, da će se biranje održati tokom ovog meseca. Zato vam želim još sjajnije uspehe nego dosada u svim radovima kao i na obnovi naše zemlje, kako bi prije obezbedili život našim narodima. I da bi bili svjesni, da čuvamo naše tekovine istečene tokom otadžbinskog rata.

Ja Makedonac, borac Jugoslovsanske Armije.

S. F. — S. N.

Bahtjarović Bahtar Istra

STRNIMO VSE SILE OKROG OF ZA NAČRTNI DVIG NAŠEGA GOSPODARSTVA IN NAŠE LJUDSKE OBLASTI!

OBVESTILO

MLO Celje, gospodarski odsek, poziva vse Krajevne OF odbore, da zaključijo izdajo potrošniških nakaznic (oblačilnih) in dostavijo od strank podpisane sezname takoj ali pa najdalje do 25. oktobra 1946.

Ce kateri izmed Krajevnih OF odborov ni mogel še vseh potrošniških nakaznic izdati, naj vrne seznam in neizdane nakaznice takoj ali pa vsaj najdalje do 25. oktobra 1946 MLO, gospodarskemu odseku Celje.

Gornjega roka nikakor ni mogoče podaljšati.

Gospodarski odsek MLO Celje

Odsek za notranje zadeve okrajra Celje-okolica

Zaradi pijančevanja so bili kaznovani:

Burkeljc Ernest, Trbovlje 500 din; Bračko Ferdinand, Zadobrova 500 din; Deželak Ivan, Vodiško 300 din; Dolinšek Anton, Prekopa 300 din; Gaber Tezija, Trnovlje 300 din; Janjatovič Tomo, Rimske toplice 200 din; Koštomaj Viktor, Arja vas 200 din; Maček Anton, Arja vas 300 din; Novak Leopold, Dolnja vas 200 din; Zupan Konrad, Smarjeta 200 din; Žgank Josip, Vojnik 300 din; Zupanc Ivan, Teharje 200 din; Jančič Karel, Teharje 200 din; Verdel Ivan, Sv. Kunigunda 400 din.

Kupim diamant (nož) za rezanje stekla, tudi rabljen. Naslov v upravi lista.

KNJIGARNA TISKARNE DRUŽBE SV. MOHORJA V CELJU

priporoča nabavo

šalskih knjig in potrebnim kakor tudi ostalega pisarniškega materiala

Vsem šalskim zadugam nudimo poseben popust

Filmsko podjetje FLRJ • Kino »Metropol« v Celju

predvaja v dneh 18., 19., 20. in 21. oktobra SOVJETSKI FILM

Venitev

Predstave ob delavnikih ob 18 in 20, ob nedeljah ob 16, 18 in 20

Vse masovne organizacije in šole imajo ob množičnem obisku znaten popust

NA PROSTOVOLJNI JAVNI DRAŽBI

se bo prodalo v zapuščino umrlih Kolšek Jožefa in Jožefe na Čretu šte. 28 spadajoče nepremičnine:

- 1. vl. šte. 238 k. o. Teharje: hišo na Čretu šte. 28 s pripadajočim zemljiščem (3555 m²): izklicna cena 40.000 din.
- 2. vl. šte. 521 k. o. Teharje: gozd za Pocačtovim mlinom (7945 m²): izklicna cena 8000 din.

30% kupnine bo plačati v gotovini pri dražbi, ostanek v dveh mesecih.

Dražba bo dne 7. novembra 1946 ob 9. dopoldne pri sodišču, soba šte. 49, kjer so na vpogled dražbeni pogoji.

Okrajno sodišče v Celju Dne 9. oktobra 1946

PODRUŽNICA CELJE, TOMŠIČEV TRG 9 TELEFON ŠT. 390

prodaja samo kvalitetno sadje po najzmernejših cenah ter se priporoča za odjem

Vladimir Dedijer Ljubo Dedijer in njegova jablana

(Iz knjige: Beleške iz Amerike)

»E, milo nam je, ko slišimo, da so toliko kmetjski sinovi postali oficirji. Da je bilo tako takrat v tistem času, ko smo odhajali od plugov in ovac, nam ne bi bilo potrebno iskati kruha v Ameriki,« je dejal stari Ličan.

»A kako se razumejo Srbi in Hrvti?« vpade staremu Ličanu v besedo mlad Dalmatincec. Ali stari se ni dal:

»Veš, kje je Lika?« m vpraša.

»Kako ne bi vedel, saj sem bil dvakrat v njej tekem te vojne. Drugičkrat sem bil v avgustu 1943 skupno z generalom. Bili smo z mladino Like v neki vasi pri Korenici, kjer so vse vaščanke nekdanj bile pastirice, a danes berejo, pišejo in nosijo puške.«

»Veš, kje je Babin Potok?«

»Gornji ali Dolnji?«

»Glej, ve kje je moj Babin Potok,« je vznemirjeno govoril stari, brisoč si solze.

»Ali je še kdo živ v naši Liki?«

»Vsa Jugoslavija pozna slavno šesto liško divizijo in njenega komandanta Djoka Jovanoviča. Po vsej Jugoslaviji se je borila in jurišala skupno z Rusi na Beograd. V tej veliki bitki so se borili borci iz vseh krajev Jugoslavije...«

Starec je globoko vzdihnil, se izprsil, pogledal ostale goste, dvignil roko in z njo mahnil, kot da si je odvalil s srca nekaj težkega:

»Povej mi še to: davno je že tega, že štirideset let je minilo, odkar sem za-

pustil stari kraj... Ali še stoji gozd iznad Crne Vlasti?«

Stari je začel povpraševati za ta gozd, za oni studenec, za prijateljve hiše, a pri tem so mu igrale oči, hoteč vpti vsako mojo besedo. Tudi ostali gostje so začeli vstajati in vsak je hotel vprašati za svojo vas, a brat mojega deda, stari Djordje, je stopil sredi sobe in prekinil Ličana:

»Povej mi, Vladimir, ali še stoji moj skedenj poleg cerkve v Bileču?«

Odgovoril sem mu, da je Bileče precej pretrpelo in je možno, da se je njegov skedenj porušil sam od sebe, ker je več kot štirideset let, odkar je stari Djordje zapustil Hercegovino. Ali Djordja ni zadovoljil odgovor. Ta visoki, suhi gorjanec je še nadalje stal sredi sobe, mahal z rokami in govoril, kot da bi se z nekom kregal. Iz vrtinca angleških besedi, slišali smo tudi nekaj naših besed, izgovorjenih v najčistejšem hercegovski narečju, sem uvidel, da Djordje psuje popa Paripopoviča iz Bileče, ki ga je leta 1903 prijavil avstrijskim oblastem, zato ker Djordje ni hotel izreči ime Franca Jožefa kot cesarja in kralja Bosne in Hercegovine. Plačal je veliko globo, prodal zaradi tega imetje, sedel v Gružu na ladjo in odšel v Ameriko. Iz kota je prevpil visoki glas ostale:

»Lepo prosim, ali ste bili na otoku Visu?«

»Iznad Zene Glave je bil leta 1944 štab maršala Tita!«

»O, veselje, Tito v moji vasi!«

In tako po vrsti Dalmatinci, Kordunaši, Ličani, Hercegovci. Vsak je imel solze v očeh, ko so mu omenili vas in so kot v mrzlici vpraševali, kaj je z onim grmom, ali je še cela Petrova hiša. Vsak se je stresel, ko je slišal, da mu je vas požgana in da mu je ustajka, četniška ali nemška roka porušila ono drago sliko starega kraja, ki jo nosi že več kot dvajset, trideset ali celo štirideset let v svojem srcu, edino duševno hrano v razgretih livarnah Pensilvanije, v strašnih rudnikih prostrane Amerike. Ali iz te žalosti, neizmerne žalosti, se je rodil ponos. Vedo, da vsaka ta vas, kakor Babin Potok, Perjasica, Zena Glava, pomeni za nas zgodovino, slavno ime, katerega se bodo spominjali, dokler bo v ljudstvu živel spomin na ta velika štiri leta.

Tudi meni samemu so razgovori odkrili resnico, katere si do tedaj nisem bil popolnoma svest. V tej vojni smo vzljubili našo zemljo na poseben način. Ljubili smo jo že prej, šli smo pripravljene, da jo branimo, ali šele ko smo videli, kako plamen, podtaknjen po italijanskih fašistih, gohta bele zidove in na njih zelenečo trto v Perjasici; ko se nam je v spomin zarezala slika novorojenčka v vasi Urije, kateremu je podkovani ustaški čevljar zdrobil mehko lobanjo; ko smo na višinah Romanije puščali na hitro skopane grobove naših najdražjih, označene samo s kamni, grobove brez gomil in cvetja, naših

dragih tovarišev, ki so padli, ker so ljubili te vasi in ta narod kot mi; šele tedaj je ljubezen do domovine skozi ofenzive, marše, veselje in žalost zmage dobila nov smisel, da danes, ko so štiri velika leta že za nami, človek nenkrat občuti, da se je neobičajno težko ločiti od naše zemlje, mu postaja jasno, da ne more živeti v nobeni drugi zemlji, kakor v tej naši trpinčeni, dragi Jugoslaviji. Zato so mi ti razgovori tako pristni, ker sem razumel radost teh naših bratov, ko so tudi njihove vasi doprinele žrtve in boju. Tudi sami so dali izraza, da so močnejše vezani na stari kraj, kot kdaj prej. Veseli jih, da je borba v starem kraju koristila tudi njim samim v Ameriki. Modro je govoril Hercegovec:

»Slabo so cenili naš narod v Ameriki. Črnci in mi! Če prideš v Pittsburg ali Gero in iščeš Srbe, vprašaj samo, kje so Črnci, pa boš poleg njih kmalu dobil naše. Najtežja dela smo mi opravljali! Teško je bilo biti Jugoslovani! Sinovi so se sramovali svojih očetov, ker so po poreklu Jugoslovani! A tudi vesti iz starega kraja so bile težke: žandarji, kralj Aleksander... Ali odkar so slišali za našo borbo, vsakdo v Ameriki vpraša za nas. Vsi občudujejo naše narode, ker so se v Evropi pokazali prvi za Rusi... Sedaj je lepo biti Jugoslovani! Tako je govoril Hercegovec, a v gumbnici sukunjiča je imel malo, rdečo zvezdo, v kateri so bile štiri bele črke: TITO. Poleg njega je stal sin s triglavko in peterokrako zvezdo, veliko ko pest.

Dolgo smo se pogovarjali o Jugoslaviji, o vaseh Korduna, Like, Dalmacije, dokler nas ni prekinil Ljubo in pozval k večerji. Miza je bila bogato obložena. Tu je bil hercegovski kozji sir, gnjat in tudi sarma. Gostje so se zadovoljno muzali, nekdo je spregovoril:

»Ljubo je naučil svojo Irkinjo delati sarmo...«

Irkinja se je držala vseh naših starinskih običajev. Ni sedala za mizo, temveč donajala jedi in stregla gostom. Iz druge sobe se je slišalo uglasjevanje tamburice in basa. Ljubo je pojasnil, da je to njegov prijatelj iz Sacramento, ki že več kot dvajset let uči nekaj fantov in deklet narodnih pesmi. Ko Hercegovec zasliši tamburice, se udari po čelu:

»Prav žal mi je, da nisem prinesel gosli, ki sem jih sam naredil!«

Nazadnje so tamburice složno zaigrale »Hej Slovani«. Dvignil se je general Zujović, a za njim vsi ostali. Nikdar mi ni naša slovanska himna bila dražja kot ta večer, nikdar nisem občutil večje ljubezni do vsega slovanskega rodu kot tedaj. Starci so si brisali solze, pri vratih se je pojavil Ljubov sin s palico za baseball na ramenu, nas ogledoval, poslušal pesem in ni razumel solz v očeh ljudi. Ni se posmehoval svojemu očetu Ljubu in njegovim prijateljem, ker je pazljiv proti svojemu »dediju«, ali močni akordi naše slovanske himne niso povzročali tugo in ponos. Nekaj časa nas je radovedno opazoval, nakar je naglo stekel na dvorišče, kamor so ga bili klicali tovariši, da nadaljuje z igro. Dalje prihodnjik.